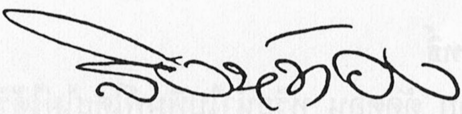
การงานของใจ ของกาย โดย ท่านพระอาจารย์สิงห์ทอง ธัมมวโร

การงานของใจ ของกาย

โดย

ท่านพระอาจารย์สิงห์ทอง ธัมมวโร

การงานของใจ ของกาย
โดย **พระอาจารย์สิงห์ทอง ธัมมวโร**
วัดป่าแก้วชุมพล จังหวัดสกลนคร

พิมพ์ครั้งที่ ๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘
จำนวนพิมพ์ ๑๐,๐๐๐ เล่ม

ISBN 974-92812-8-4

ท่านพระอาจารย์สิงห์ทอง ธมฺมวโร

ชาตะ ๑๒ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๔๖๗

มตะ ๒๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๒๓

ท่านพระอาจารย์สิงห์ทอง ธมฺมวโร บรรพชาเมื่อปี ๒๔๘๗ ที่วัดป่าสำราญนิเวศน์ ตำบลบ้านบุ่ง อำเภออำนาจเจริญ จังหวัดอุบลราชธานี โดยมีท่านพระครูทัศนวิสุทธิ (มหาดุสิต เทวิโร) เป็นพระอุปัชฌายะ

ท่านได้มีโอกาสพบและปฏิบัติธรรมกับท่านพระอาจารย์มั่น ภูริทตฺโต ในปี ๒๔๙๑ เมื่อท่านพระอาจารย์มั่นมรณภาพ ท่านติดตามเป็นศิษย์ปฏิบัติกับท่านอาจารย์พระมหาบัว ญาณสมฺปนฺโน มาโดยตลอด

ปี ๒๕๐๘ ท่านรับนิมนต์ชาวบ้านตำบลค้อใต้มาเป็นเจ้าอาวาสวัดป่าแก้ว แทนหลวงปู่ขาว อนาลโย ซึ่งไปสร้างวัดใหม่ที่ถ้ำกลองเพล และอยู่เรื่อยมาจนมรณภาพเมื่อวันที่ ๒๗ เมษายน ๒๕๒๓

คำอนุโมทนา

ข้าพเจ้าขอแสดงความยินดี และอนุโมทนาด้วยเป็นอย่างยิ่ง ที่คณะศิษยานุศิษย์ ของท่านพระอาจารย์สิงห์ทอง ธมฺมวโร ได้ร่วมกันรวบรวมและจัดพิมพ์หนังสือพระธรรมเทศนาของท่านพระอาจารย์นี้ เพื่อแจกจ่ายเป็นธรรมทาน ฯ

ขออำนาจบุญกุศลทั้งปวง ที่เกิดจากการพิมพ์หนังสือในครั้งนี้ จงดลบันดาลให้ทุก ๆ ท่านมีความสุข ความเจริญรุ่งเรืองในชีวิตตลอดไป จนตราบเท่าอายุขัยเทอญ ฯ

พระคุ่นหล้า ฐิตสัมโม

๒๑ มกราคม ๒๕๔๕

สารบัญ

สุสุดทอ

เทศน์ ณ วัดป่าแก้ว
เมื่อวันที่ ๑๘ สิงหาคม ๒๕๒๑
(ถอดความจากคำเทศน์ภาษาอีสาน)

พระอุปัชฌาย์เดี๋ยวนี้มีน้อย ไม่มีผู้จะรับเป็นอุปัชฌาย์ก็เลยหายาก ผู้อยากเป็น ผู้ใหญ่ก็ไม่เห็นด้วย ผู้ไม่อยากเป็น ผู้ใหญ่ยิ่งอยากให้เป็น แต่ไม่เป็น หากรรมใส่ตัวแท้ๆ

ทุกวันนี้เป็นอุปัชฌาย์มิใช่ของง่าย ธุระหน้าที่อันนี้ ถ้าทำไม่งามเขาก็ตำหนิ เป็นผู้ใหญ่เหมือนต้นไม้ใหญ่เหลียวเห็นไกล ต้นไม้น้อยไม่ค่อยเห็นง่ายเท่าใด

หากว่าเป็นเจ้าคณะตำบล เจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะภาค สมมติของคน เป็นพิษเป็นภัย เป็นเหมือนหนามบ่ง ของเล่น *สมมติเป็นกับผู้ใด มันตื่นเนื้อตื่นตัว ยั้งไม่ค่อยจะอยู่*

สมมติว่าเป็นผู้หลักผู้ใหญ่ แล้วมีผู้ไปว่าอย่างนั้นอย่างนี้ให้ อย่างเป็นผู้ใหญ่บ้าน เคยเป็นเพื่อน

กันมา เขาไปเรียก เพื่อนเอ๋ย... เพื่อน... ชักไม่ชอบใจ นี่เราไม่ใช่คนเก่าแล้วนะ เป็นไปทำนองนั้นก็มี

อย่างคนมีกิเลสมาบวช เขาให้เป็นอุปัชฌาย์ เป็นพระครู เป็นไปแบบใหม่ ไปทักทายตามธรรมดา ครูอาจารย์สบายดีหรือ ไม่อยากตอบ ก็มีด้วย ไม่เหมือนเก่า

นิทานสุสุดทอ ท่านว่า แต่ก่อนมีหน้าที่การงานเรียก *พรรณราช* มีเป็นบางกาลบางสมัย เราเกิดทัน *พรรณราช* แต่สุสุดทอนี่ไม่ทัน *สุสุดทอ* เป็นตำแหน่งคล้ายๆ กับผู้ใหญ่บ้าน กำนันสมัยนี้

อีตานั่นแกอยากได้ชื่อได้เสียง อยากเป็นผู้หลักผู้ใหญ่ ไปเมืองไปนาไปหานายอำเภอยามไหนก็เอาอันนั้นไปกำนัล เอาอันนี้ไปฝากอยู่เรื่อยๆ ไม่ขาดระยะเวลา

ถ้านายอำเภอหรือเจ้าหน้าที่ผู้ใหญ่เข้ามาตรวจมาเยี่ยมบ้าน แกก็วิ่งเต้นขวนขวายหานั่นหานี่มากินกัน มาเลี้ยงกัน คอยปฏิบัติเอาใจใส่ เพราะความอยากเป็นผู้หลักผู้ใหญ่ตามอย่างเขา ทำไปทำมาหลายปีหลายเดือนเข้า นายอำเภอเห็นความดี

ความชอบเลยแต่งตั้งแก

วันนั้นแกไปกับเพื่อน เอาของไปให้นายอำเภอ ฟังเสียงดู เพื่อนก็เป็นคนหัวดื้อเอาเรื่องอยู่ แกได้พวกของป่าของดง พวกนกพวกอะไรในป่า แต่ก่อนสัตว์ป่ายังหลาย บุกดงบุกป่าเอาไปให้นายอำเภอ นายอำเภอได้รับของกำนัลจากแกมาหลายหนหลายที ก็เลยตั้งให้เป็นสุสุดทอ

สมัยนั้นยังไม่ค่อยมีถุงย่ามใช้ ถุงที่งามก็มีแต่ถุงกระเทียว (ถุงหูรูด มีสายสะพาย) พอนายอำเภอตั้งยศให้ว่า เจ้าเป็นสุสุดทอหน่อยนะ ครับ ครับ ครับ แกว่า เจ้าสุสุดทอนั้นสะพายถุงกระเทียวกลับไม่ได้แล้ว นี่...เพื่อนเอ๋ย เราไม่เหมือนเก่าแล้วนะ เราคือสุสุดทอ ตะแกว่า ถุงกระเทียวนี่เจ้าสะพายเอาเสียนะว่างั้น... ช่วยสะพายให้เราวันนี้เลยนะ

เจ้าเพื่อนตัวดีตอบ ฮ่วย ตัวเป็นสุสุดทอ เราเป็นเพื่อนตัว เราก็เป็นสุสุดทอด้วยเหมือนกันแหละ เราก็สะพายไม่ได้เหมือนกัน ไม่สมกับตำแหน่งเรา

ทำยังไงดีล่ะ จะทิ้งหรือก็มีถุงข้าวอยู่ในนั้นเสียดายนี่ ทิ้งเข้าป่าไปก็ยังเสียดาย ครั้นจะสะพาย

เองไม่สมกับยศ ให้เพื่อน เพื่อนก็ว่าเราก็เป็นสุสุดทอ เหมือนกัน ตัวเป็นอะไรเราก็เป็นอย่างนั้น เพราะเราเป็นเพื่อนกัน จะทำยังไงดีล่ะ ก็เลยช่วยกันหามถุงไป ใครจะออกหน้าก็ไม่ได้ ร่ำรี้ร่ำไร ตื่นยศ บ้ายศ

มาถึงบ้านถึงเรือน เหยียบบ้านเหยียบเรือน ขึ้นไปเรือน... จะขึ้นไปเรือนก็ร้องเรียกลูกเรียกเมีย มาล้างตีนล้างเท้าให้หน่อย ข้อยไม่เหมือนเก่านะ เดี๋ยวนี้ข้อยได้ยศใหม่แล้วนะ เขาก็ลงมาล้างตีนล้างเท้าให้

ให้เอาอาสนะเอาเบาะมาให้นั่ง หมอนมาพิงมาอิง เป็นเจ้าเป็นนาย เป็นผู้หลักผู้ใหญ่ ข้าวก็ให้ทำมาเฉพาะ ไม่กินรวมกับผู้อื่น

เกิดมาก็ไม่เคยนั่งขัดตะหมาดสักที เคยนั่งชันหัวเข่ากินข้าว ทำนั่งขัดตะหมาดเป็นเจ้านายผู้ใหญ่ เขายกสำรับมาให้ กินไปกินมา ตะหมาดก็หลุด เพราะมันไม่เคย หลุดใส่สำรับ ใส่กล่องข้าวกระเด็นไปโน่น เลยทำเป็นร้องเสียงดัง... มันไม่สมยศกู ว่าไปอีกแน่ะ คนพรรค์นั้นก็มี

ความอยากเป็นผู้หลักผู้ใหญ่ ติดสมมติจนจิตใจมันต่ำมันทราม ไม่ได้คิดถึงเหตุถึงผลอะไร เขาสมมติอันใดให้ก็ของเก่านั่นแหละ ไม่มีอะไรดีประเสริฐวิเศษ เขาสมมติให้ก็ไปติดสมมติเขา

เราอยากไปหลงตามเรื่องสมมติ ก็ให้สมมติในทางดีนั่น พยายามทำความดีให้สมกับเกียรติของตัวว่า *เขาสมมติให้* เขาเชิดชูให้ *เราจะต้องตั้งหน้าตั้งตาปฏิบัติกาย วาจา ใจ ให้ถูกต้องตามเรื่องสมมติของเขาให้มีอรรถมีธรรมเพิ่มขึ้น* แบบนั้นค่อยยังชั่วหน่อย

นี่ตื่นตั้งแต่ยศ จับอะไร ทำอะไร จับไม่ได้ ทำไม่ได้ ทั้งที่เคยจับเคยทำมา คิดไปว่าตัวเป็นผู้ใหญ่ความเข้าใจผิดทำนองนั้นมันก็มี เขามาเรียกชื่ออย่างแต่ก่อนก็โกรธให้เขา หาว่าดูหมิ่นนินทา ทั้งๆ ที่เขาไม่รู้

นี่เจ้าภาคเจ้าคุณบางองค์ เคยได้ยินพระเจ้าพระสงฆ์มาเล่าให้ฟังอยู่ ไม่ทราบว่าท่านเป็นเจ้าคุณพูดกับท่านตามธรรมดา ท่านไม่ตอบ แต่ควักบัตรออกจากย่ามมาให้ดู ท่านหยิบบัตรเจ้าคุณออกมา

ผู้นั้นก็ โอ๊ย... ขออภัยเถิด ไม่ทราบมาก่อนว่าท่านได้เป็นเจ้าภาคเจ้าคุณ ก็เลยอะลุ้มอล่วยไป มันยากอยู่นะ ดูจะร้ายกว่าเจ้าสุดสุดทอเสียอีก

เจ้านั่นไปทางข้างนั้นน่ะ ตื่นคำสมมติ เป็นเรื่องอันหนึ่งซึ่งจิตใจไปเกาะอาศัย เกิดกิเลส ความมัวเมา ไม่ได้ใคร่ครวญคิดว่าความจริงเป็นอย่างไร

อย่างเขาเคยเรียกครูบาอาจารย์ คนไม่รู้ไปเรียกหลวงพ่อหลวงตา ก็โกรธจนตาแดงตาดำ ว่าเขาดูหมิ่นนินทา ไม่เคยมีใครเรียกมาก่อนว่าเป็นหลวงพ่อ ถ้าเป็นพระหนุ่มพระน้อยบวชเข้ามามักไม่เป็น ตามที่เคยสังเกต หลวงพ่อนี่เป็น ถ้าบวชมานาน เคยเรียกอาจารย์อย่างนั้นอย่างนี้ มีใครเผลอไปเรียกหลวงพ่อละ อุ๊ย... อย่างกับไปด่าแม่ท่าน บางครั้งคำไม่ควรพูดควรจาก็พูด นี่ได้ยินมากับหู

หลวงพ่อมาจากไหนล่ะครับ ฮ่วย... หลวงพ่อหลวงแม่ที่ไหนมี ไปแบบนั้นก็มี โอ๊ย เขาเรียกหลวงพ่อก็ดีออก เป็นถึงพ่อของเขา บางองค์ผู้เฒ่าผู้แก่เขาก็เรียกหลวงพ่อหลวงปู่ โกรธให้อีก

โลกมันไม่อดไม่จน มีทุกอย่าง แล้วแต่เราจะเลือกลัดจัดหา จะเอาอย่างไหนก็หาได้ ไม่มีจน และตัวของเราก็ไม่จนเหมือนกัน คือมีปัญญาพอหาได้ ทำให้เป็นบุญเป็นกุศลก็ได้ ทำให้เป็นบาปเป็นกรรมก็ได้ ทำให้เป็นเสน่ห์ก็ได้ ทำให้เป็นพิษเป็นภัยเป็นศัตรูก็ได้ ไม่ว่าหน้าว่าตาว่าปาก

ตาของเรานั่น ทำให้เป็นภัยมันก็เป็นภัย เขาเกลียดเขาชัง อาฆาตพยาบาทฆ่าตี ถ้าทำตาสีตาเสียดให้เขา สายตาเท่านั้นก็เป็นภัยได้ถ้าทำให้มันเป็นภัย ทำให้เป็นเสน่ห์มันก็เป็นเสน่ห์ได้ หน้าก็เหมือนกัน ทำให้เป็นศัตรูก็ได้ ทำให้เป็นมิตรก็ได้เพียงหน้าของเรา

เคยจำคำพูดของหลวงพ่อองค์หนึ่ง ได้พูดคุยถามไถ่ ผู้เฒ่านี่เป็นคนช่างคิด ทั้งๆ ที่เราก็เคยเห็นเรื่องอย่างนั้นเหมือนๆ กันทั่วแผ่นดิน แต่เราไม่รู้จักคิดมาสอนใจ ไม่รู้จักคิดพิจารณา

ท่านอยู่องค์เดียว แต่ท่านกลับว่า วาสนาท่านขึ้น เขาทำบุญบ้านไหนมีแต่ผมไปสวดมนต์ ไปฉันข้าวให้เขา อยากหาอยากอยู่อันไหนก็สะดวกสบาย

วาสนาผมถึงขั้นครูบาปีนี้

ท่านคิดดี ไม่ได้คิดโศกเศร้าว่าไม่มีหมู่มีคณะมีพระมีเณรอยู่ด้วย อาภัพอับวาสนาอยู่ลำบากยากแค้น หาผู้ช่วยเหลือเกื้อหนุนอะไรก็ไม่มี ไม่ได้คิดอะไรไปในแง่นั้น คิดไปในแง่ดีว่า ไม่มีผู้ใดมากังวลอยู่คนเดียว

วัดนั้นก็ไม่มีพระ วัดนี้ก็ไม่มีพระ บ้านนั้นก็ไม่มีพระ บ้านนี้ก็ไม่มีพระ เขาล้มเขาตาย เขาทำบุญสุนทานที่ไหน มีแต่กระผมไปฉัน ผู้เฒ่าว่าอย่างนั้นไม่มีผู้ใดมาแย่ง มันก็สุขไปอย่างหนึ่ง นี่คือ*ตกแต่งใจของเจ้าของถูก* นี่คือรู้จักรักษาความคิดไม่ให้เป็นพิษเป็นภัยแก่เจ้าของ

เวลาไม่มีพรรคพวกเพื่อนฝูง ก็รู้จักหามาสอนใจ พรรคพวกมากหน้าหลายตา คิดไปในแง่ถูก... คนเรานี่ไปมาหากันก็มีเรื่องใส่กัน อยู่ด้วยกันไม่ได้ท่านว่า ไม่เหมือนหมา หมาถ้าแยกเขี้ยวใส่กัน อยู่ด้วยกันไม่ได้ นี่เราก็เคยเห็น ถ้าหมามันเห็นกันมันหน้าบึ้งเฉยไม่แยกเขี้ยว อยู่เป็นธรรมดา อยู่ด้วยกันได้ ถ้าแยกเขี้ยวใส่กัน กัดกัน อยู่ด้วยกันไม่ได้

คนนี่ ถ้าแยกเขี้ยวใส่กัน หัวเราะให้กัน อยู่ด้วยกันเป็นสุข แต่ถ้าทำหน้าบึ้ง ทำเหมือนหมานี่ไม่ได้เรื่องแล้ว อยู่ด้วยกันไม่เป็นสุข นี่ความคิดของผู้เฒ่า นับว่าท่านรู้จักหาเรื่องมาขบคิด

ตาของเราก็ทำนองนั้น คนรักคนชอบคนนิยม ก็ทำหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใส ทำหน้าทำตาเป็นพิษเป็นภัยให้เขาเกลียดเขากลัว มันไม่เป็นเสน่ห์

ปากของเราก็เหมือนกัน อันใดจะเป็นสิริมงคล อันใดจะเป็นประโยชน์ เราก็พูดไป ไม่ให้เป็นพิษเป็นภัย เป็นเสี้ยนเป็นหนามต่อประสาทหูของคนอื่น ปากนั้นก็เป็นผู้นำมาซึ่งลาภสักการะ นำมาซึ่งมิตรซึ่งสหาย เป็นเสน่ห์ ครั้นพูดออกไปคำใดก็ไม่มีชิ้นดี มีแต่คำเหม็น คำเน่า เขาก็เบื่อก็หน่าย ท่านว่า ปากไม่ดี ไม่อยากไปใกล้ไปหา

ถึงว่ามันทำเอาได้ *ในตัวของเรา* นั่นแหละ *เลือกเอาได้* ในโลกก็เลือกเอาได้ ในตัวของตน ก็เลือกเอาได้ แล้วแต่ผู้ใดจะฉลาดเลือกคัดจัดหาแนวที่เป็นสารประโยชน์ มันมีครบมีสมบูรณ์อยู่แล้ว ไม่ใช่มีแต่อันไหนอันเดียว โลกอันนี้ ที่สูงก็มี ที่ต่ำ

ก็มี เป็นห้วยเป็นหนองก็มี เป็นภูเขาก็มี เราอยาก อยู่อยากไป อยากหาอยากอาศัยที่ไหนก็อยู่ได้

นี่รูปกายรูปใจของเราก็ทำนองเดียวกัน เป็นโลกอันหนึ่ง จะปรับปรุงให้เจริญรุ่งเรือง น่าอยู่น่าอาศัย เป็นเรื่องของเราเองจะปรับจะปรุงตัว ถ้าไม่ฉลาด ปรับปรุงมันก็ไม่ดีไม่งามให้

ท่านว่า *ไก่งามเพราะขน คนงามเพราะแต่ง* ไก่งามแค่ไหน ถอนขนออกแล้ว ไก่ก็ไม่งาม ไม่น่าดู มีแต่น่าต้มน่าแกงเท่านั้น ไม่สวยไม่งามให้ เพราะ ขนไม่มี

คนเราไม่ตกไม่แต่งก็ทำนองเดียวกัน แต่ง ทางนอกก็แต่ง แต่งทางในก็แต่ง แต่งทางนอกคือ แต่งเนื้อแต่งตัว คนอยู่ในวัยหนุ่มวัยสาวก็แต่ง ประเภทหนึ่ง คนวัยแก่วัยเฒ่าก็แต่งไปอีกประเภท หนึ่ง เครื่องประดับของโลกเราก็นิยม ถ้าแต่งถูกกับ วัยกับกาลกับสมัยมันก็งามตาน่าดู แต่ไม่ถูกกับวัย ก็ไปอีก เขาดูหมิ่นนินทา

เมื่อปีนั้นเราออกสังคมใหญ่ในเมืองในกรุง ไป ส่งท่านอาจารย์บุญจันทร์ไปรักษาตัว มีพวกข้า-

ราชการเมียเจ้าเมียนายทางจังหวัดน่านลงมา เขาถามหาพระ เราไปพักอยู่ที่นั่น เราไม่รู้จักท่านสักคน เขาคงนึกว่าเราประจำอยู่นั่นก็ไม่รู้สิ มาถามหาเจ้าคณะจังหวัดน่าน

คือตอนนั้นงานสมเด็จพระสังฆราช เขาให้เจ้าคณะจังหวัดทุกจังหวัดมา เจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ มาทำบุญ พวกนั้นอยากพบครูบาของตัวเลยมาถามหา ไม่รู้ว่าเราก็คนมาจากทางอื่น ไม่ได้มาในงานนี้ แต่มาเพราะเคยพักอยู่นี่ในวัดบวรฯ เลยบอกให้ไปถามโน่น ที่ประชุมใหญ่ตรงหน้าปะรำพิธีหน้าตำหนัก แกก็ว่าเข้าไปไม่ได้ เพราะไม่ได้แต่งตัวถูกต้องตามแบบแผนที่ชาวเมืองเขานิยม คืองานคนตายนี่ โดยมากผู้หญิงต้องใช้ชุดดำ เสื้อก็ดำซิ่นก็ดำ ผู้ชายก็ต้องใส่ไว้ทุกข์ คือผูกแขนดำหรือเนคไทดำ หรือมีอันใดอันหนึ่งเป็นเครื่องหมายของการไว้ทุกข์ ถ้าแต่งตัวธรรมดาอย่างพวกเรา เข้าไปถูกเจ้าหน้าที่เขาห้ามไว้ ไม่ให้ไปกราบไปไหว้เพราะแต่งไม่ถูกต้อง นี่ไปเห็นในงานสมเด็จพระสังฆราช

จึงมาพิจารณา ความนิยมของมนุษย์เรานี่ ทั้งๆ ที่ไม่เสียหายอะไร ก็นิยมผิดๆ ถูกๆ อย่างพระอย่างเจ้าก็เหมือนกันนั่นแหละ พระเจ้าพระสงฆ์ท่านมีชุดเดียว เขาไม่ค่อยตำหนินินทาหรอก ไปบังสุกุลหรือไปเทศน์ในงานมงคลอันไหนก็ใช้สบงตัวเก่า จีวรตัวเก่า เขาก็ไม่ว่า ไม่เหมือนฆราวาส แต่บทสวดเขาถือ เขานิยมสวดอันไหนงานใด เช่น ทำบุญอายุ ทำบุญวันเกิด ทำบุญขึ้นบ้านใหม่ ทำบุญมงคลสมรส การสวดการสร้อยเขาก็นิยมติดนั่นติดนี่

ธรรมดาเมืองใหญ่ ทำบุญหาคนล้มคนตาย เขาก็นิยมไปอีกอันหนึ่ง การสวดของเขา ถ้าพระเจ้าพระสงฆ์องค์ไหน ไม่รู้จักอีโหน่อีเหน่ ไม่ว่าแต่ชาวบ้านใหญ่เท่านั้น ชาวบ้านนอกก็เหมือนกัน ถ้าเขาทำบุญขึ้นบ้านใหม่เรือนใหม่ เขาทำบุญเอาลูกเอาผัว ทำบุญมงคลบ้าน พระเจ้าพระสงฆ์ไม่รู้จักอีโหน่อีเหน่อะไร ก็ไป กุสลา ธัมมา อกุสลา ธัมมา เช่นนั้น เขาก็ดูถูกนินทาเอาเหมือนกัน

เพราะเหตุใด เพราะเขาว่า ไม่ใช่คนตาย ทำไมจึงมาสวดอย่างนั้น พระองค์นี้มาแต่วัดไหนกัน

นะ ทำไม่ถูกต้องตามกาลเทศะ นี่ส่วนพระส่วนเจ้า เขาถือเขานิยมทางวาจา ทำไม่ถูกต้องตามกาลเทศะ ตามความนิยมของเขา เขาก็รังเกียจ ส่วนฆราวาส นิยมการแต่งตัว พระเจ้าพระสงฆ์นิยมการสวดในงานต่างๆ สุดแต่ความนิยม

แต่ความจริงแล้ว ไม่ผิดถูกอะไร ธัมมะที่พระพุทธเจ้ากล่าวไว้ เป็นงานมงคลก็ดี เป็นงานอัปมงคลก็ดี *ธัมมะท่านล้วนกล่าวไว้สอนใจของตน ไม่ใช่สอนใจผู้อื่นสิ่งอื่น* ถ้าสวดกุสลา ธัมมา อกุสลา ธัมมา ก็สอนใจให้พิจารณาความเกิดความตายของมนุษย์ จะเอาไปพูดไปบอกใครเมื่อเวลาตายแล้ว มันมัวนิยมกันไปทำนองนั้น

ให้ดูคนตายเป็นหลักฐานพยาน การเกิดมาก็แสวงหาทุนทรัพย์ตั้งแต่วันเกิดจนกระทั่งวันตาย ตายไปแล้วได้ข้าวของเงินทองอันใดไปบ้าง เขาเอาไปเผาไปฝัง ญาติพี่น้องตามส่งเสียถึงไหน ให้เราพินิจพิจารณาเพื่อเตือนสติเตือนใจ

แสวงหาข้าวของเงินทองมาตั้งแต่วันเกิดจนกระทั่งวันตาย ตายไปแล้วก็ไม่ได้อันไหนเลย มนุษย์

เรานี่นะ ผ้าผ่อนท่อนสไบเขาให้ไปก็เล็กๆ น้อยๆ ตายแล้วก็ยังเผาไฟ ฝังดินทิ้ง ไม่มีอันใดติดตนตามตัวไป ก็ยังแสวงหาไม่เป็นอันหลับอันนอนอันหยุดอันอยู่ น่าสงสาร ทำเสียแทบล้มแทบตาย เวลาตายจริงจังไม่มีอันใดติดไป ข้าวของเงินทองที่หามาไว้ก็อยู่กับโลก จะหลงใหลใฝ่ฝันอะไรกันนักกันหนา

จิตใจของเรานี่ควรจะได้แก้ไข ความโลภ โลภของใจ มันไม่มีอันใดจะติดตนตามไป นอกจากกุศลอกุศลที่ตนสร้างไว้ภายใน ความดีความชั่วที่เราสร้างไว้ภายในเท่านั้นที่ติดต้อยห้อยตามไป ส่วนสมบัติพัสถานภายนอก ไม่ว่าผู้ใดตายไป ก็ไม่มีใครหอบหิ้วหาบหามไปได้

ให้เราวินิจฉัย ให้เราพิจารณา ไม่ให้ใจมันเกิดกิเลสตัณหา ไม่ให้ใจมันเกิดความยุ่งเหยิงวุ่นวายจนเกินเหตุเกินผล เราเกิดมาก็จะตายไปเหมือนๆ กันกับคนที่ตายไปนั่น เอาหลักฐานพยานตรงนั้น

เมื่อเราตายไปแล้ว ข้าวของเงินทองเอาไปไม่ได้ ทิ้งไว้ให้ลูกให้หลานให้สงสารต่อไป สิ่งที่ติดตนตามตัวไป ก็คือคุณงามความดีหรือความชั่วที่เรา

สร้างมาแล้ว เวลาตายไปจะไปรักษาศีล ให้ทาน ภาวนา ก็ไปไม่ได้ มีแต่ร่างกายก็เอาไปเผาไปฝัง เท่านั้น ไม่มีอันใดที่มีคุณค่าสาระให้

วัวควายตายก็ยังมีคุณค่า เขาของมันก็ขายได้ หนังก็ขายได้ เนื้อก็กินได้ คนตายไปไม่มีคุณค่าอะไร หนัง เขา ก็ไม่มีใครรับเอาไปทำเกือกทำกระเป๋าสักครั้ง อันใดก็ไม่มีคุณค่าสาระให้ แต่เราก็หลงใหล มืดมิดปิดบังอยู่นั่นกับโลกอันนี้ ไม่ได้ชำระใจ ไม่ได้พิจารณา ให้เราพิจารณาหาทางแก้ไขให้ใจของเรา รู้แจ้งเห็นจริงอย่างนั้นก่อนที่เราจะล้มหายตายไป

ความจริงเดือนปีที่ผ่านไป *เราจะต้องสะสมคุณงามความดีเอาไว้เพื่อเป็นกำไรของชีวิต* เราสะสมเอาไว้ คุณงามความดีส่วนใด ส่วนนั้นแหละเป็นของที่จะติดตนตามตัวไปในภพข้างหน้า เพราะคุณงามความดีนั้นมันไม่ได้ตายไปด้วยกับร่างกายของเรา มันฝังเข้าไปสู่ใจของเรา มันติดอยู่กับใจของเรา *ใจของเรามันไม่ตาย*

ถ้าใจมันตาย มันก็ไม่ได้เกิดอีก *ผู้ที่ใจตายคือพระอรหันต์* ไม่มีภพมีชาติต่อไป ใจไม่ก่อภพก่อชาติ

อีก ตายจากโลกจากสมมติ ตายจากเกิดจากแก่จากเจ็บจากตายอันนี้ จะว่าตายดับตายวายก็ถูก ดับวายกิเลสตัณหา ความทุกข์ยากลำบากรำคาญต่างๆ นานา ไม่ได้เกิดในจิตในใจของท่านอีก ท่านไม่ได้ก่อภพก่อชาติเสวยกรรมอย่างพวกเราธรรมดา

พวกเราธรรมดาที่มีกิเลสตัณหานี่ อาศัยกรรมมาเกิด ท่านจึงให้ *สร้างคุณงามความดีเอาไว้* หัดจัดหา *เมื่อเวลาไม่ทันตาย* จะทำอันใดทำเสียกำลังหูแจ้งตาใส

อย่าไปคิดหวังผลหวังกำไรจากคนอื่น ตายแล้วจะให้ลูกทำทานให้ จะให้ผัวทำทานให้ ให้เมียทำทานให้ ให้พี่ให้น้องทำทานให้ อย่าไปคิดอย่างนั้น ถ้าคิดอย่างนั้น บางทีมันผิดหวัง เพราะเราไม่มีสติแน่นอน ว่าจะไปรอนั่นรอนี่ คอยรับสิ่งรับของจากคนนั้นคนนี้ มันไม่รู้จักที่ที่จะรอ ที่จะอยู่ ถ้ามีนัดกันไว้ ตายไปแล้วให้ทำบุญสุนทานให้นะ จะไปรอรับอยู่นั่นอยู่นี่ มันก็ยังมีทางจะได้จะถึงบ้าง

อันนี้บุญกรรมที่เราทำไว้ บาปกรรมที่เราทำไว้ ตายไปเมื่อใด มันจะพาเราไปสู่คติต่างๆ ความ

ชั่วเราไม่อยากไป มันก็ได้ไปชั่ว ไปเกิดเป็นสัตว์นรก เปรต อสุรกาย สัตว์เดรัจฉาน คนเขาทำบุญส่งสิ่งของไปให้ก็ไปไม่ถึง สิ่งของที่เขาอุทิศไปให้ เขาทำไปให้ มันก็ไม่เหมาะสมกับคตินั้นๆ

อย่างมาเกิดเป็นมนุษย์ก็เหมือนกัน เป็นมนุษย์แล้วเขาอุทิศบุญไปให้ มันก็ไม่ได้รับ เพราะมันมีอยู่ มีกินมีใช้มีสอยของมนุษย์อยู่แล้ว ไปเกิดเป็นเทพบุตรเทพธิดาก็เหมือนกัน นอกจากเกิดเป็นเปรต

เปรตก็มีหลายประเภท หลายจำพวก ปรทัต-ตูปชีวีเปรตเท่านั้น คือเปรตจำพวกเดียว ที่จะรับผลทานของญาติมิตรได้ เรามันไม่แน่นอนอย่างนั้นนี่จะได้ตายไปแล้วไปเกิดเป็นปรทัตตูปชีวีเปรตคอยรอรับอยู่นะ ให้ทำบุญอันนั้นอุทิศให้ ทำบุญอันนี้อุทิศให้

มันไปรออย่างนั้นไม่ได้เพราะผลกรรมที่ทำไว้มันผลักดันไป ให้ไปเกิดในสถานที่ต่างๆ มันจึงยากแสนยาก ไม่ใช่ธรรมดาที่ได้มารับบุญรับกุศลจากพี่จากน้องจากเมียจากผัวที่อุทิศให้ มันลำบากลำเค็ญ

ผู้มีสติปัญญาท่านจึงสะสมคุณงามความดีเอาไว้ในกายในใจของตน ทาน ศีล ภาวนา รีบเร่งกระทำบำเพ็ญให้มีในกายในใจของตน เมื่อมันมีสมบูรณ์อยู่แล้ว จิตใจมันเยือกมันเย็น มันเห็นมันรู้ถึงยังไม่ทันหมดกิเลสตัณหา เมื่อใดตายไปก็ไม่ต้องมาเกาะมาเกี่ยวให้หลวงพ่อหลวงตามากุสลาให้ ให้พระให้เจ้ายุ่งเหยิงกัน เพราะเรามีของเราอยู่แล้ว เราเตรียมพออยู่แล้ว

เราจะไปนั่นไปนี่ เราเตรียมข้าวไปกินตามทางอยู่แล้ว เราจะไปค้างคืน เราก็เตรียมเสื่อเตรียมหมอนเตรียมผ้าห่มผ้านุ่งไปพอสำหรับอยู่ พอขับพอถ่าย พอใช้พอสอย มันจึงไม่ลำบากรำคาญ

ถ้าคนไม่เตรียมตัวอะไร ไปค้างวันค้างคืน ข้าวปลาอาหารก็ไม่มีอยู่มีกิน มันก็เป็นทุกข์ เพราะเราไม่ได้เตรียมตัวไว้ จะไปดูผู้นั้น จะไปขอผู้นี้ บางทีมันก็ไม่พบบ้านพบเมือง

ทางที่เราอยู่ในโลก เรายังพอรู้จักว่า บ้านนั้นอยู่นั่น บ้านนี้อยู่นี่ ทางที่ไปข้างหน้า เราไม่รู้จักว่าบ้านใดอยู่ทางไหน จึงไม่มีที่พึ่งที่อาศัยว่าจะไปขอ

จากผู้นั้นขอจากผู้นี้ ไม่รู้ว่าจะไปพักไปจอดที่ไหน

พระพุทธเจ้าท่านฉลาด ท่านจึงสอนเอาไว้ให้รีบเร่งขวนขวายให้ทำเอง ให้มีในจิตในใจ *คุณงามความดีนั้นเมื่อมีในจิตในใจแล้ว มันไม่เดือดร้อนวุ่นวาย ตายเมื่อใดก็ยินดี* ไม่ได้คิดจะเอาจากพี่จากน้อง เพราะเรามีอยู่แล้ว

ตายวันนี้ ความดีเราก็มีอยู่แล้ว ตายวันหน้าความดีเราก็มีอยู่แล้ว เพราะเราได้สะสมมาตามวันตามเวลาตามเดือนตามปีที่ผ่านไป ไม่ได้นอนใจ คนที่ทำดีเอาไว้ ความดีก็ให้ผล คนที่ทำชั่วเอาไว้ความชั่วก็ให้ผล

ภาษิตโบราณอีสานเราจึงว่า *ใครผู้ทำดีไว้ ความดีจะคืนตอบ ใครที่ทำชั่วไว้ ความร้ายจะครอบถึง* ท่านว่า นั่นคือ กรรมดีกรรมชั่ว ผู้ใดทำดีแล้ว ความดีจะติดต้อยห้อยตามไป ผู้ใดทำชั่วไว้ ความชั่วก็ครอบงำกายใจของผู้นั้น

หากเราไม่พิจารณาด้วยใจเป็นธรรม เราก็จะว่าคำกล่าวนี้เป็นคำที่ไม่มีเหตุมีผล เป็นคำที่ไม่ควรนำมาขบคิด นี่เราพิจารณาแล้ว ที่เขาพูดนี้เป็นคำ

พูดออกจากอรรถจากธรรม จากผู้รู้ เป็นคำที่มีเหตุมีผล น่าเชื่อน่าฟัง

เรามาสันนิษฐาน คนเราเกิดมาจำนวนพันจำนวนหมื่นมันก็ไม่เหมือนกัน หากเป็นสิ่งอื่นนอกจากมนุษย์เรานี่ มันก็จะยากอยู่นั่นแหละ นี่มนุษย์เราไม่มีเหมือนกัน นั่งอยู่ด้วยกันนี่ก็ไม่เหมือนกัน ผู้นั้นเป็นอย่างนั้น ผู้นี้เป็นอย่างนี้ ไม่ว่าแข้งขาหน้าตากายวาจาใจ อันใด ผิดกันทั้งนั้น ลูกแม่เดียวกันก็ไม่เหมือนกัน รูปร่างกลางตัวก็ผิดกัน สติปัญญาก็ผิดกัน นิสัยใจคอก็ผิดกัน *นี่ความผิดกันของมนุษย์* ท่านว่า *มันมาจากกรรม* คือการกระทำ ไม่ใช่มาจากพ่อจากแม่

พ่อแม่ล้วนอยากได้ลูกแต่ผู้ดีๆ ทั้งนั้นแหละ ไม่ว่าพ่อแม่คนใดผู้ทุกข์ยากลำบากเข็ญใจ ลูกเกิดมาก็อยากให้เขามีความสุขความสบาย รูปร่างกลางตัวก็อยากให้งามหลาย อย่างที่โลกเขาชมชอบแหละ ไม่ว่าผู้หญิงผู้ชาย ตลอดสติปัญญาก็อยากให้เขาดีเขาเลิศ เขาประเสริฐวิเศษ พ่อแม่มีความคิดความเห็นอย่างนั้นทั้งนั้น

ทุกคนรักลูกยิ่งกว่ารักสิ่งอื่นทั้งหมด หากปั้นเอาได้ ทำเอาได้ ของในโลกจะมอบให้ลูกของตัวผู้เดียว ไม่มีจะมอบให้ผู้อื่นดอก เพราะความรักความหวงลูก แต่มันเป็นไปตามจิตใจปรารถนาไม่ได้ ลูกเกิดมาจึงผิดแปลกแตกต่างกัน ทั้งที่ลูกเกิดในครรภ์จากพ่อผู้เดียวแม่ผู้เดียวกัน

นี่แสดงว่ากรรมของคนที่ทำมามันผิดแปลกแตกต่างกัน ไม่ใช่พ่อแม่ท่านทำให้ แบ่งให้ เป็นเพราะกรรมที่เขาทำไว้ผิดแปลกแตกต่าง เขาจึงเป็นคนไม่เหมือนกัน ทั้งๆ ที่เกิดในครรภ์พ่ออันเดียวแม่อันเดียว ผู้หนึ่งเป็นอย่างหนึ่ง ผู้หนึ่งเป็นอย่างหนึ่ง หน้าตากิริยามารยาทตลอดถึงสติปัญญาจิตใจ ผิดกันไปคนละอย่าง ไม่เป็นอย่างเดียวกัน เพราะบุญกรรมที่ทำไว้ไม่สม่ำเสมอกัน คือ ผู้หนึ่งทำดี ทั้งที่ได้เกิดในที่เดียวกัน แต่ก็มีดีทั้งกายดีทั้งใจ ดีทุกสิ่งทุกอย่าง เพราะความดีสนับสนุนให้ ผู้ที่ทำชั่ว ถึงมาเกิดในพ่อในแม่เดียวกัน มันก็ชั่วอยู่อย่างนั้น มันไม่ดีไม่วิเศษให้

ผู้พ่อผู้แม่จะไปตำหนิแต่ลูกถ่ายเดียว ก็ให้คิดถึงกรรมของตนบ้าง เราเคยได้ทำมาเพียงแค่นี้จึงได้ลูกขนาดนี้ ไม่ใช่เราทำดีทำวิเศษ เรามีหูมีตามีจิตมีใจ ควรพิจารณา ไม่ว่าลูกว่าผัว ไม่ว่าข้าวว่าของ ว่าเงินว่าทอง เราเคยสั่งสมมาอย่างใด มันจึงได้อย่างนั้น ไม่ใช่ผู้อื่นหาให้

ลูกผัวก็เหมือนกันล่ะ เราหาเอง ในโลกมีรักแต่ผู้เดียวเท่านั้นล่ะ บางผู้บางคนถ้าไม่ได้ก็จะไปผูกคอตาย พ่อแม่ห้ามไว้ ถ้าเป็นผู้ชาย ทำลายบ้านทำลายเรือน ว่าพ่อแม่ไม่ให้แต่งงานกับผู้นั้น จนพ่อแม่จำต้องอนุญาต ผู้หญิงก็เหมือนกัน ความรักความชอบใจ พ่อแม่ห้ามไว้ก็เอาไม่อยู่ จนหนีตามเขาไปก็มีเพราะความรักความชอบใจขนาดนั้น แต่เมื่อไปได้ไปเสียกันแล้ว มันเป็นไปอีกอันหนึ่ง มันไม่ดีไม่งามให้ ไม่เหมาะไม่สมให้ เกิดทะเลาะเบาะแว้งไม่สามัคคี ถึงขั้นทิ้งกันไปก็นับไม่ถ้วน ฆ่ากันตายก็มี มันเป็นยังไงถึงเป็นอย่างนั้น

เคยเทศน์ว่า เฒ่าสองเฒ่า เกิดขึ้นมาทุกข์ยากปากหมอง ต่างคนก็ต่างอดต่างอยาก ต่างทุกข์

ต่างยาก ก็มาชอบมาพอมารักมาใคร่กัน เอากันเป็นผัวเป็นเมียอยู่ด้วยกันมา หาเช้ากินเย็นพอเป่าหัวหญ้า พอได้กินเป็นวันเป็นเวลาเท่านั้น จะร่ำจะรวยอันใดก็ไม่เคยได้ร่ำได้รวยให้ มีแต่บ่น

เจ้าผู้ชายก็ว่า เป็นเพราะเจ้านี่แหละ พาให้ข้อยทุกข์ข้อยยาก ความจริงไม่ว่ามันเป็นเพราะผู้ใดก่นแต่บ่น...บ่น...ไม่หยุดปากหยุดคอ ไม่ได้คิดว่าเป็นเพราะกรรมของเรา ผู้ผัวก็คิดตำหนิแต่เมีย ผู้เมียก็ตำหนิแต่ผัว คำบ่นคำว่าเหล่านี้เลยร้อนเลยดังขึ้นไปถึงหูพระอินทร์ ท่านพระอาจารย์ฝั้นท่านเทศน์ว่างั้น พระอินทร์เลยลงมาให้เสี่ยงสายชะตาดูว่ามันเป็นเพราะผู้ใดแท้ๆ

พระอินทร์มาบอกว่า ท่านเป็นพระอินทร์ผู้มีฤทธาศักดานุภาพ วันไหนก็ได้ยินแต่พวกเจ้าบ่นกล่าวโทษให้กัน ผู้นั้นว่าตัวทุกข์เพราะผู้นี้ ผู้นี้ก็ว่าทุกข์เพราะผู้นั้น บัดนี้ข้อยจะให้สูเจ้าเสี่ยงสายชะตาดู มันจะเป็นเพราะอันใดแท้ เป็นเพราะผู้ใด หากเจ้าชอบสายไหนให้เจ้าเอาสายนั้น

พระอินทร์สั่งให้หลับตา แล้วพาลงไปในที่แห่งหนึ่ง ในที่แห่งนั้นมีสายชะตาของโลกทั่วโลกรวมอยู่ในจุดนั้น เป็นสายทิพย์ ใยไหม ใยฝ้าย รุ่งโรจน์เต็มอยู่ในนั้น ท่านว่า ผู้ใดชอบสายใด ผู้ใดยินดีสายใดก็ให้เอาสายนั้น ไปเลือก หลับตาลงไป แล้วค่อยลืมตา จะเห็นสายชะตาของพวกเจ้า สายชะตาของสัตว์ทั่วโลก เจ้าชอบอันไหนในนี้ อันใดเจ้าชอบเจ้าพอใจ อันใดเจ้าถือว่าดีวิเศษ ให้เจ้าเอาอันนั้น

พ่อเฒ่าก็จ้องดู เลือกหา เพราะมันหลายต่อหลาย ในที่สุดก็ชอบพอใจในสายนั้นมากกว่าเพื่อนของเหล่านั้นก็มีดาษดื่น แต่ไม่ชอบ เจ้าชอบสายนี้ก็จับสายนี้นะ หลับตา ข้อยจะพาขึ้นไป หลับตาขึ้นไปก็เอาสายของเก่านั่นแหละ

แม่เฒ่าลงมาก็ทำนองเดียวกัน สายชะตานี่ท่านว่าสายกรรม มันหนีไปไม่ได้ มันตกอยู่ในกรรมที่เราทำไว้สร้างไว้ ถึงอยากได้มากมายหลายหลวงขนาดไหน แต่เราไม่เคยสะสมเอาไว้ มันก็เพียงแค่นั้นล่ะ มันไม่พอจะก้าวหน้าเจริญรุ่งเรืองไปได้ จะได้จะมี ก็ถูกอันไหนอันหนึ่งมาตัดรอนเสีย นี่คือ

กรรมของตนที่เคยสะสมมาแต่เก่าก่อน มันเพียงแค่นั้น

อย่างปีนี้ข้าวแพง กระสอบหนึ่งๆ เขาซื้อมาราคาตั้งหกร้อยกว่าบาท แต่เวลาเรามีข้าวมีน้ำ มันไม่เคยขายได้สักที เวลาเราไม่มี ซื้อกินมันก็แพง ครั้นเรามีข้าวเต็มยุ้งได้ขายยังงี้ เราเป็นเศรษฐีนานแล้ว นี่มันไม่เป็นทำนองนี้เสีย

เวลาเรามี ราคาก็ตกเสีย เวลาเราอดเรายาก มันก็ราคาแพง ทำไร่ทำสวนทำปอทำฟางก็เหมือนกันนั่นแหละ เวลาเรามีข้าวของพอจะซื้อจะขาย ราคาก็ไม่ดี มันก็ได้น้อย เวลาเราไม่มี ของนั่นก็ขึ้นราคา นี่คือกรรมของเรา มันไม่มีทางจะมั่งจะมีจะร่ำจะรวยให้

หรือถูกจังหวะขายได้มีเงินมีทองติดกระเป๋าขึ้นมา ผู้นั้นเกิดป่วยนี่ ผู้นี้เกิดเป็นนั่น มีอันเสียไปเลยไม่ได้ไม่รวย นี่คือกรรมมันตัดรอนไว้

กรรมของคนจึงเป็นของตามทัน เป็นสิ่งที่ผลักดันให้ตนตกไปสู่ที่ดีที่ชั่วได้ ไม่ใช่อันอื่นผลักดันให้ ให้พินิจพิจารณา ผู้อยากร่ำอยากรวยข้าวของ

เงินทองให้หมั่นกระทำบำเพ็ญกุศลเอาไว้ ปลูกสร้างเอาไว้คุณงามความดี อย่าเป็นคนตระหนี่เหนียวแน่น อย่าเป็นคนเห็นแก่ได้แก่รวย

เรามีน้อยก็ทำไปตามกำลังของเรานั่นแหละ ท่านมีเงินล้าน ท่านให้ทานเป็นแสน เรามีเงินร้อย เราให้ทานบาทหนึ่ง ก็เท่ากันนั่นแหละ เพราะกำลังของเราเพียงแค่นั้น ไม่ใช่ท่านให้ทานเป็นแสนจะได้บุญได้กุศลหลายกว่าเราทานบาท

เพราะท่านมีล้าน ท่านทำทานแสน เรามีร้อย เราทานบาท มาคิดเทียบ เท่ากันแล้ว เราทานบาทยังมีมาก ยังได้ทำทานมากกว่าคนที่ทานเงินแสน ทานเงินล้าน การเสียสละในใจเป็นไปทำนองนั้น

อย่าไปคิดว่าเราไม่มีของดิบของดีจะไปกินไปทาน น่าอายท่าน เลยไม่ให้ไม่ทำหรอก รอไว้ให้มีของดิบของดีเสียก่อน ถ้าอย่างนั้นไม่ได้ให้ได้ทำตลอดวันตลอดชาติ

จะไปเทียบกับผู้ท่านร่ำท่านรวย อยากทำกุศลมันไม่ได้ เพราะกำลังของเราไม่ให้ *เราทำด้วยศรัทธาของเรา* ทำด้วยกำลังของเรา มันพอทำได้

พูดถึงคนทำแบบนั้นด้วยการเสียสละในใจ ด้วยการสะสมคุณงามความดี ก็ถือว่าเป็นการสะสมบุญ เกิดมาภพชาติข้างหน้า ยังไม่ทันสิ้นกิเลสตัณหา อำนาจที่ได้สะสมเอาไว้ ทานเอาไว้ มันก็ออกดอกออกผลให้

เหมือนกันกับเราหว่านข้าวกล้า จะไปเสียดายว่า ไปหว่านนี่ปูมันจะกัด ตั๊กแตนมันจะกิน มันก็ไม่เป็นนาเป็นรวงให้ เลยไม่ไปหว่านมันล่ะ หลายปีหลายเดือนเข้า หนูมันไปกัดไปกิน เลยเอามาหุงต้มกินเอง มันก็ไม่ออกดอกออกผลให้ ถ้าเราเอาไปหว่านไปปลูกไว้ มันก็ออกดอกออกผล

แต่การหว่านก็ต้องเลือกสถานที่ การทำบุญสุนทานก็ทำนองเดียวกัน พระพุทธเจ้าท่านไม่ได้สอนให้ทำสุ่มสี่สุ่มห้า ว่าเป็นพระเป็นเจ้า เป็นวัดเป็นวา ทำไปสถานที่ใดก็เหมือนกันนั่นล่ะ อย่าไปคิดทำนองนั้น

โลกอันนี้มันไม่เหมือนกัน แผ่นดินยังไม่เท่ากัน คนก็ไม่เสมอกัน แผ่นดินที่ดีมีความสมบูรณ์ได้ปุ๋ยก็มี แผ่นดินมันแห้งมันแล้งมันจืดมันจาง ปลูก

อะไรไว้ก็ไม่เป็นผลเป็นกำไรให้ มีแต่ปลูกคอยเหี่ยวคอยตายก็มี

คนทำนาทำสวนต้องเลือกสถานที่ ไม่ใช่ว่าที่ดินไหนก็จะปลูกไปหมด การทำบุญสุนทาน ผู้มีปัญญาก็ต้องเลือกหาว่า สถานที่ใดที่สมควรจะทำ พระพุทธเจ้าท่านสอนทำนองนั้น *สอนให้คนมีปัญญา* ไม่ได้สอนให้คนไปทำสุ่มสี่สุ่มห้า

ถ้าทำถูกต้อง ปลูกน้อย ทำเหมาะทำสม ผลกำไรก็ออกให้เต็มที่เต็มฐาน มีลูกปืนลูกเดียว ไม่ว่าหลักว่าตอก็ยิงโป้งใส่ไปหมด ถ้าเนื้อถ้ากวางมาก็ไม่ได้ยิง ของเราน้อย เราก็ต้องเลือกทำให้ถูกต้อง เงินเราน้อย ของจำเป็นจริงจังเราจึงใช้ อย่าไปใช้สุ่มสี่สุ่มห้า วางเรี่ยวางราด

เราปลูกเราทำน้อยก็ต้องเลือกสถานที่ทำ เผื่อให้มันออกดอกออกผลได้กำไรเต็มเม็ดเต็มหน่วย พระพุทธเจ้าท่านสอนอย่างนั้น ท่านไม่ได้สอนสุ่มสี่สุ่มห้า เราก็มีหูมีตา มีจิตมีใจ ที่จะดูจะฟังจะคิดส่วนไหนมันดีมันชอบ มันถูกต้องมันเหมาะสม เราก็ต้องทำในที่นั้น เมื่อทำไปแล้ว ดอกผลไม่มีคนอื่น

จะมารับ เหมือนกันกับเราทำไร่ทำนา ทำไปแล้ว ไม่ใช่คนอื่นจะมาเก็บมาเกี่ยวเอาของเรา เราเอง เป็นผู้เก็บผู้เกี่ยว เป็นเจ้าของของพืชของผลของข้าว ของน้ำที่เราปลูกไว้

แต่นั่นยังไม่แน่นอนแท้ของของโลก วัวควาย มันก็กินได้ คนอื่นก็มาขโมยไปบางกาลบางสมัย แต่ บุญสิ ไม่เป็นทำนองนั้น วัวควายมากัดไม่ได้ ไฟไหม้ ไม่ได้ น้ำท่วมไม่ได้ ไม่มีขโมยผู้ใดจะมาลักเอาไป ถ้าเราทำไว้แล้ว ของนั่นเป็นของของเราแน่นอน ไม่ ได้กลับเป็นของคนอื่น นี่คือบุญคือกุศลภายใน หมั่นพินิจพิจารณาแสวงหาไว้

คนที่จะร่ำรวยสมบูรณ์ด้วยทรัพย์สมบัติ ก็ เพราะอาศัยการทำบุญสุนทานเอาไว้ เราจะ ประมาทกันไม่ได้ บางคนเกิดขึ้นมาก็แสวงหาตั้งแต่ น้อยจนใหญ่ จนเป็นปู่เป็นย่าเป็นตาเป็นยาย ป่านนี้ ก็ยังไม่มั่งไม่มีอะไร เด็กเกิดมาวานนี้ วันนี้ ก็ร่ำก็ รวย มันไม่แน่ บุญกุศลเขาร่ำเขารวย ผู้หลานรวย กว่าปู่กว่าย่าก็นับไม่ถ้วน เราเคยเห็น

ทั้งๆ ที่ทุกคนอยากได้ แต่มันยิ่งไม่ได้ตามใจหมาย คนถ้าไม่มีบุญ แสวงหาอันใดก็ไม่ถูกต้องถูกทาง ให้ได้มาก็มีอันเป็นไปในทางเสื่อมทางเสีย นี่คือคนที่ไม่มีบุญ คนอาภัพ คนที่มีบุญ ทำอันใดก็ถูกจังหวะให้ ทำอันใดก็ถูกจังหวะ เลยก้าวหน้าเจริญทั้งทรัพย์สมบัติ คนที่บุญร่ำรวยทั้งสมบัติพัสถานอาศัยการให้ทานเต็มที่ ทั้งส่วนร่างกายก็สวยสดงดงาม อาศัยศีลการรักษากายวาจาของตน คนที่รักษาศีล มีร่างกายสวยสดงดงาม ไม่มีโรคภัยเบียดเบียน คนที่มั่งมีข้าวของเงินทองสมบูรณ์ขนาดไหน แต่โรคภัยเบียดเบียน หน้าตาบึ้งบูด ไม่มีผู้ใดชอบเนื้อพอใจ ให้คบกับผู้ใดก็ไม่มีผู้ชอบ อย่างนั้นก็ไม่เหมาะไม่สมให้

สมบัติพัสถานข้าวของเงินทองสมบูรณ์ ร่างกายก็สวยสดงดงาม โรคภัยไข้เจ็บไม่เบียดเบียน นี่ก็เป็นที่ปรารถนาของคนหลาย ใครเห็นก็อยากได้ ใครเห็นก็ต้องการ ไม่ว่าตัวเองหรือคนอื่นต้องการอย่างนั้น

เมื่อเป็นอย่างนี้ ขณะที่เรามีชีวิตอยู่ ทานเราก็ควรกระทำ เกิดสมบัติลาภผลต่อไปในชาติข้างหน้า

ศีลเราก็ควรรักษา เพื่อความสวยงามของตัว เพื่อไล่โรคภัยไข้เจ็บ อยู่เย็นเป็นสุข นี่คือทานศีลให้ผลต่อคนที่กระทำบำเพ็ญ

ภาวนาคือการอบรมใจให้รู้จักผิดถูกชั่วดี ให้รู้จักสงบเยือกเย็นเป็นความฉลาด คนมีข้าวของเงินทองมาก มีร่างกายสวยสดงดงาม ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บ แต่สติปัญญาไม่ดี ก็ไม่น่าจะเอา ยิ่งเสียจริตไปแล้ว ไม่มีผู้ใดปรารถนา สมบัติจะมีมากมายหลายหลวงปานใด ก็ไม่มีปัญญาสามารถที่จะรักษาไว้ได้หรือจะนำไปเพื่อความเจริญก้าวหน้าได้ มีแต่จะเสื่อมจะเสียไป ฉะนั้น ท่านจึงให้ภาวนาอีก

นี่คือทางสามเส้น หรือบันไดสามขั้นที่พวกเราควรจดจำเอาไว้ปฏิบัติ ยังไม่ทันล้มหายตายไปปฏิบัติได้

ทานก็ทำไปตามมีตามเกิดของเรา

ศีลเราก็ควรรักษา เวลาที่จะรักษา เพราะศีลมีอยู่กับกายวาจา รักษายามใดก็ได้ ไม่ได้ไปขอกับพระกับเจ้า เรารักษาเอง ความชั่วความเสียต่างๆ นานาที่ท่านห้ามไว้ มันก็เป็นศีลขึ้นในกายในใจของเรา

ภาวนาก็เหมือนกัน กำหนดจิตกำหนดใจของเรานี่ ไม่ได้ไปแสวงหาโน่น หาที่ยาก จะบริกรรม พุทโธ พุทโธ หรือเราจะกำหนดลมหายใจเข้าออก มันก็พอกำหนดได้ เพราะลมหายใจก็อยู่ในจมูกของเรานี่ พุทโธ ธัมโม สังโฆ ก็มีอยู่ในใจในกายของเรา ระลึกนึกเอา ทำจิตทำใจให้ปล่อยวางสัญญาอารมณ์ ให้สงบเยือกเย็นลงไปให้ใจได้รับความสุขความสบาย นี่คือการภาวนา ละสัญญา อารมณ์ ละกิเลส ผู้ใดทำได้ผู้นั้นมีสติมีปัญญา เกิดมาในภพใดชาติใด จะเป็นผู้รุ่งเรืองสว่างไสวในชีวิต ไม่อาภัพอับจนทุกสิ่งทุกอย่างไป

กิเลสก็ไม่มีความหมาย ถ้าใจมันไม่สุข กายจะเป็นสุขก็ไม่เป็นสุขให้ ครั้นใจมันสุข ไม่ว่าอยู่ว่าตาย มันก็สุขก็สบาย ไม่ต้องไปหาครูบาอาจารย์ หาพระหาเจ้าให้วุ่นให้วาย มากุสลา ธัมมา อกุสลา ธัมมาให้ดอก เพราะท่านรู้จักแล้ว ความฉลาด ความไม่ฉลาด ความดี ความชั่ว จะไปหามายุ่งเหยิงลำบากทำไม เพราะความดีความชั่ว เราได้พิจารณาแล้ว ได้แสวงหามาพอแล้ว ไม่ต้องไปขอจากคนอื่น

ไม่ต้องไปเอาจากคนอื่น แต่มีอยู่กับเรา เราก็กินไม่ได้ใช้ไม่หมดอยู่แล้ว ความดีของเราน่ะ

นี่คือคนฉลาด แสวงหาทำความดีเอาไว้ในเมื่อยังไม่ทันตาย ตายไปแล้ว ยังจะไปเคาะโลงโป๊ก...โป๊ก... กินอันนี้อีแม่ กินนะอีพ่อ มันจะรู้จักอีโหน่อีเหน่อะไร หามไปเผาไฟยังไม่สนกองฟอน ฝังดินกลบจมูกมันก็ยังไม่ว่า

ให้พินิจพิจารณาคุณงามความดีเอาไว้ อย่าไปคิดว่าชีวิตของเรามันหมดความหมายหมดหวัง *ถ้าเราคิดทำความดี มันยังมีทางที่จะทำดีไปได้* อย่าไปตีตนตายก่อนไข้ ว่าเราอดเราจน เราทุกข์เรายาก เราลำบากรำคาญ ทำอะไรก็ไม่ได้ มันได้อยู่ทั้งนั้นล่ะถ้าฉลาดทำ ครั้นไม่ฉลาดทำมันจึงไม่ได้ โลกอันนี้ท่านจึงว่าโลกไม่จน มันพอทำเอาได้ ผู้ที่ฉลาด ไม่ว่าโลกภายนอก ไม่ว่าโลกภายใน โลกภายนอกคือกาย โลกภายในคือใจ โลกภายนอกคือโลกทั่วไป โลกภายในคือตัวของเรา พิจารณาหาทางปรับปรุงบำรุงมันในทางที่ดี ก็ดีทั้งนั้น

ถ้าเราไม่รีบร้อนกระทำบำเพ็ญ คอยวันตายเสียก่อนค่อยให้ลูกหลานทำบุญสุนทานหา นั่นคนหมดปัญญา คนไร้ค่า

(เทปหมด)

บุญข้าวสาก

เทศน์ ณ วัดป่าแก้ว
เมื่อวันที่ ๖ กันยายน ๒๕๒๒
(ถอดความจากคำเทศน์ภาษาอีสาน)

จะพูดให้เด็กน้อยฟัง เออ... หลวงพ่อจะพูดธัมมะธัมโมให้ฟัง

อย่าพากันกระแอมกระไอ พูดกันคุยกันเวลาฟังธรรม เคารพในเรื่องของธรรมจึงจะเป็นบุญ ถ้าเราไม่เคารพ มัวแต่พูดแต่คุยกัน ท่านพูดอะไรไม่ได้ยินได้ฟังเลยไม่เข้าใจ ใจก็ไม่ได้ผลได้ประโยชน์ นอกจากนั้นยังรบกวนประสาทของผู้อื่นที่ตั้งอกตั้งใจฟัง เป็นบาปเป็นกรรม เกิดมาชาติหน้าแล้วหูหนวก ใครพูดอะไรก็ไม่ได้ยิน เพราะตัวไปรบกวนเมื่อเวลาผู้อื่นเขาตั้งจิตตั้งใจเป็นสมาธิภาวนาฟังธัมมะธัมโม

เราก็พูดความนั้นคุยความนี้ ไม่ได้เคารพในอรรถในธรรม มันไม่ดี เป็นบาปเป็นกรรมแก่ตัวเอง ใช่ไหมล่ะ หูหนวกในชาติหน้า ได้ลูกได้เต้ามาก็หูหนวก พ่อแม่เรียกเท่าไร บอกเท่าไร มันก็ไม่ได้ยิน

ใครก็ไม่อยากได้แบบนั้น ครอบครัวใดได้มาก็ทำให้ครอบครัวนั้นเสียหาย แม่ก็หูหนวกพ่อก็หูหนวก ถ้าเราไม่อยากได้ ให้ระวังรักษาเวลาท่านพูดจาสั่งสอน พินิจพิจารณาเคารพในธัมมะ

แม้แต่สัตว์เดรัจฉานฟังไม่เข้าอกเข้าใจ มันยังได้ไปสวรรค์ ตามที่ท่านกล่าวไว้ ค้างคาวได้ยินเสียงธรรม มันรื่นเริงบันเทิงใจ ยินดีเลื่อมใส เมื่อตายไป มันก็ได้ไปเกิดเป็นเทพบุตรเทพธิดา

ท่านว่าธัมมะสามารถช่วยชีวิตของสัตว์ของมนุษย์ให้ได้รับความสุขความสบายอย่างนั้น

เราล่ะ มีแต่ *โอ้ละน้อ* ขึ้นจึงค่อยอยากฟัง ครั้นไม่ใช่ *โอ้ละน้อ* ก็ไม่อยากฟังกัน ฟังแบบนั้นมันไม่เป็นผลเป็นประโยชน์อันใดดอก ฟังร้องฟังรำ ฟังให้จิตให้ใจของเราเพลิดเพลินหลงใหล มัวเมาประมาท เกิดราคะตัณหา เกิดบ้าเกิดบอขึ้น

หากเราฟังธัมมะธัมโม เป็นเรื่องที่ได้ความรู้มาประดับตัวของเรา อันไหนดี ท่านก็สอนให้ขยันให้ทำ อันไหนชั่ว ท่านก็บอกให้ละให้ถอน นี่คือสอนเรื่องธรรม *ธรรมเป็นเรื่องที่สอนคนให้รู้จักผิดถูกดีชั่ว*

การร้องการรำนั่นทำให้เสริมเรื่องกิเลสตัณหาราคะขึ้น เพราะยุเย้าส่งเสริมรูปเสียงต่างๆ ให้จิตใจคิดนึกปรุงแต่งไปในทางชั่วทางเสีย โดยปกติใจก็มีความชั่วความเสียอยู่แล้ว เหมือนกันกับไฟมันก็มีอยู่แล้ว เราเอาขี้ผงไปใส่มันก็ลุกเผาไหม้ขึ้นใหญ่ จิตใจของเราก็มีราคะตัณหาอยู่แล้วทุกคน พอไปเห็นอากัปกิริยาที่เขาทำท่าทีอย่างนั้นอย่างนี้ เขาร้องเขารำให้เพลิดให้เพลิน มันก็หลงไปใหญ่

บางผู้บางคนห้ามจิตห้ามใจไม่ได้ก็เลยเสียเนื้อเสียตัวไป เพราะไม่เคยได้ยินได้ฟัง ไปเห็นอากัปกิริยา ไปเห็นเรื่องราวต่างๆ นานาซึ่งยั่วยุจิตใจให้ปั่นป่วน ให้เร่าร้อน มันเป็นไปได้

แต่คนก็นิยมชมชอบเรื่องอย่างนั้นมากกว่าเรื่องธัมมะ เพราะเป็นเรื่องพายเรือตามกระแสน้ำ ไม่พายมันก็ไหลอยู่แล้ว มันก็เลยนิยมกัน เสียเงินเสียทอง เสียข้าวเสียของ เสียวันเสียคืน ก็ยินดีไปดูไปชมไปฟังกัน

ฟังมาแล้วได้อะไร นอกจากได้ความคิดความปรุงของใจไปในทางชั่วทางเสีย เรื่องที่มาปรับปรุง

จิตใจให้ดิบให้ดีไม่ใคร่มีดอก ครั้นไม่อย่างนั้น มันก็ไม่เพลิน คนก็ไม่ชอบ อย่างเทศน์นี่ละ คนไม่ใคร่ชอบ

เหตุใดจึงไม่ใคร่ชอบ มันไม่ยั่วยุจิตใจให้เพลิดเพลินให้มัวเมา *ท่านบอกท่านสอนสิ่งที่เป็นสาระประโยชน์ แต่จิตใจของเราไม่อยากเอาเรื่องเอาราวให้* มันอยากไหลไปทางต่ำทางชั่วอยู่อย่างนั้น ฉะนั้น การมาฟังเทศน์ฟังธรรมจึงมีน้อย การเข้าบาร์เข้าคลับ เข้าโรงลิเกโรงหนังมันจึงมาก

ฟังธรรม ฟังเป็นกาลเป็นสมัย ไม่ได้เสียค่าจ้างรางวัลอันใด ที่นั่งของเราก็สะดวกสบายกว่าฟังร้องฟังรำดูหนังเพราะมีที่ให้นั่งในศาลาสะดวกสบายไม่ถูกน้ำฝนน้ำหมอกน้ำค้างอันใดมาตกใส่ แต่เราก็ไม่เลื่อมใส ไม่ยินดี เห็นว่าธัมมะไม่เป็นเรื่องสำคัญไม่พาให้เพลิดให้เพลิน ก็เลยไม่สนใจกัน

แต่ความจริง *ธัมมะนั้นเป็นเรื่องสำคัญ สำคัญกว่าทุกสิ่งทุกอย่าง* หากผู้ที่มีธัมมะในกายในใจของตัวจะเป็นผู้เล็กเด็กน้อย ผู้เฒ่าผู้แก่ก็รักก็ยินดี เป็นลูกผู้ใดก็ดี หลานผู้ใดก็ดี หากเรามีธัมมะในตัวแล้ว

ผู้เฒ่าผู้แก่ก็ยินดีเลื่อมใส

ลูกผู้ใดประพฤติตัวดีมีอรรถมีธรรม เคารพต่อผู้หลักผู้ใหญ่ เอาใจใส่ในงานบ้านการเรือนต่างๆ ผู้นั้นเป็นผู้ที่มีธัมมะ เชื่อฟังความผู้หลักผู้ใหญ่ ความพ่อความแม่บอกนอนสอนได้ เป็นลูกผู้ใดผู้นั้นก็มีหน้ามีตา คนนั้นก็มีคุณค่า

เป็นผู้หญิงก็ดี เป็นผู้ชายก็ดี มีผู้นำไปสรรเสริญไปยกย่อง บ้านใต้บ้านเหนือก็ว่าลูกผู้นั้นน่ะกิริยามารยาทดี๊ดี ท่านว่าทำการทำงานก็ดี ไม่ต่อถ้อยเถียงความพ่อแม่ ใช้อันใดก็ทำอันนั้น ไม่ถกไม่เถียง ใครก็อยากได้ เป็นผู้หญิงเขาก็อยากได้ไปเป็นลูกสะใภ้ ผู้ชายเขาก็อยากได้ไปเป็นลูกเขย เพราะมันดี มันไม่เป็นคนมักเล่นมักเพลิน ไม่เป็นคนบอกยากสอนยาก เป็นคนที่บอกนอนสอนได้ คือมีธัมมะในกายในใจ

เป็นผู้เด็กเล็กน้อย ผู้ใหญ่ที่เป็นพ่อเป็นแม่เป็นป้าเป็นลุง เป็นพี่ เขาก็เลื่อมใสศรัทธา เขาก็ยินดีปรารถนา รุ่นเด็กเล็กแดงซึ่งเป็นรุ่นน้องของเราก็เคารพ ว่ามีศีลมีสัตย์ประพฤติปฏิบัติตัวดี

ถึงเป็นผู้เฒ่าผู้แก่ เป็นพ่อเป็นแม่ เป็นป้าเป็นลุง เป็นพี่ชายพี่สาวซึ่งอายุแก่กว่าเรา ถ้าผู้นั้นประพฤติธรรม เราก็เลื่อมใสศรัทธาในคนนั้น

เป็นผู้เฒ่าผู้แก่ก็เป็นเจดีย์ของลูกของหลานน่ากราบน่าไหว้ เพราะมีอรรถมีธรรม ไม่เหมือนเฒ่าที่บอกนอนสอนไม่ได้ เฒ่าที่ไม่รู้จักอรรถจักธรรมอันใด พูดความใดเขาก็เชื่อก็ฟัง เพราะผู้เฒ่ามีอรรถมีธรรมประจำกายประจำใจ มันจึงงามทั้งผู้น้อยทั้งผู้ใหญ่

ไม่เหมือนเครื่องประดับภายนอก เครื่องประดับภายนอกงามตามวัย ผู้ใหญ่ใส่งาม เด็กน้อยใส่ก็ไม่น่าดู เด็กน้อยใส่งาม ผู้ใหญ่ใส่ก็ไม่น่าดู เป็นต้นว่ากระโปรงอย่างนั้นน่ะ เด็กน้อยหรือผู้สาวใส่ก็น่าดู ครั้นผู้เฒ่าหัวหงอกหัวขาวมาใส่ โอ๊ย... หัวเราะขันกันทั่ว มันดูไม่งาม มันเป็นของที่เหมาะตามรุ่นตามวัย

ส่วน *ศีลธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าเหมาะทุกวัย* ผู้ใดประพฤติตามอรรถตามธรรมที่พระพุทธเจ้าสอน ดีทั้งนั้น

ใครก็ต้องการของดี อยากได้ของดี ลูกก็อยากได้ลูกดี ผัวก็อยากได้ผัวดี เมียก็อยากได้เมียดี แต่การประพฤติดีปฏิบัติชอบ เราไม่ใคร่คำนึงคำนวณเหมือนคนอยากมั่งมี ใครก็อยากมีอยากร่ำอยากรวย แต่ความขี้คร้านมันผิดกัน คนรวยกับคนจนมันผิดกันมาก ท่านว่าลูกคนจนถึงมันขยัน มันว่ามันดีกว่าหมู่ในวงนั้น มันก็ยังสู้ผู้เป็นลูกคนรวยที่ว่าขี้คร้านไม่ได้ เศรษฐีจนก็ยังรวยกว่าคนจนรวย มันทำนองนั้น ฉะนั้น ความดีมันทำยากกว่าการทำความชั่ว

ให้พากันพินิจพิจารณาสอนตัวของตัว อยากร่ำอยากรวย อยากสวยอยากงาม ให้ทำตามโอวาทของพระพุทธเจ้า อยากรวยก็ให้ขยันขันแข็ง ทำการทำงาน สอนจิตสอนใจของตนอยู่สม่ำเสมอ ความขี้เกียจขี้คร้านไม่พาให้ร่ำให้รวยได้

คนขี้คร้านมีแต่กินแต่เล่น แต่หลับแต่นอน ตื่นมาก็หากินหาเล่น หาเพลิดหาเพลิน ไม่เอาการเอางานเอาถ่านอันใด คนอย่างนั้น บ้านเมืองของเขาเป็นอย่างไร สมบัติพัสถานของเขาเป็นอย่างใด ความเป็นอยู่ของเขาสุขดอก สุขสบายชั่วระยะเวลา

ไม่อยากไม่หิว

มีความสุขก่อนนั้นไม่ดี มันให้ทุกข์ให้โทษภายหลัง ถ้ามีความทุกข์ก่อนแล้วได้สุขภายหลังน่ะมันดี เรื่องทุกอย่างมันเป็นอย่างนั้น ครั้นสุขก่อนขี้คร้านนอนเสียก่อน ไม่ไปทำอะไรดอก ครั้นอยากขึ้นมา การนอนมันไม่ได้อะไรนะ ตัวไม่ได้หามาไว้ตื่นขึ้น อยากมาละ หิว จะหาอันใดใส่ปากใส่ท้องล่ะไม่มี นั่นแหละทุกข์ ความขี้เกียจขี้คร้านมันทำนองนั้น เป็นมิตรในเบื้องต้น แต่เป็นศัตรูในเบื้องปลาย

เราจงขยันหมั่นเพียรก่อร่างสร้างตัวประกอบกิจการงานตามหน้าที่ที่เราจะทำได้ ครั้นเราขยันเอาใจใส่ในการในงาน ข้าวของเงินทองมันมีมาดอก อย่างพวกญวน เขามาจากประเทศเขา มาอยู่มาพักประเทศเรา มาแต่มือเปล่า ข้าวของเงินทองอันใดก็ไม่มีติดมา มาเช่าที่เช่าบ้านทำงาน ได้ที่ดินไร่หนึ่งหรืองานหนึ่งสองงาน ไม่ทันนานก็ตั้งเนื้อตั้งตัวได้

เพราะเขาทำจริงทำจัง ปลูกอันนั้นทำอันนี้ไม่ได้ขาดได้วาง ผลที่สุด ที่ดินอันนั้นก็ได้พืชได้พันธุ์

ได้ข้าวได้ของแลกขายไปเรื่อยๆ หมุนกันไปเรื่อยๆ ก็เลยตั้งเนื้อตั้งตัวได้

นี่เรามันไม่เอาใจใส่ ไม่ตั้งใจจริงอย่างนั้น ก็เลยไม่ร่ำไม่รวย ไม่หาไม่มีสักที อยากมั่งอยากมีแต่ขี้คร้านทำ ถ้าเป็นอย่างนั้น ไม่ไล่ความขี้คร้านไปสักที ความมั่งมีก็มีขึ้นมาไม่ได้

เมื่อไล่ความขี้คร้านให้หนีออกไป ความขี้คร้านนั้นไม่ดี ทำให้ทุกข์ให้ยาก ทำให้เขาดูหมิ่นนินทา ไม่ใช่ทางนำมาซึ่งสมบัติข้าวของอันใด เราคิดขับไล่มันไป ตั้งใจทำการทำงานตามหน้าที่ของเราไม่หยุดไม่ถอย จะค่อยได้สมบัติพัสถานมาดอก มันไม่เหลือวิสัย

เพราะท่านว่า เรื่องงานมี เงินมี ครั้นงานไม่มี เงินก็ไม่มี เป็นคนยากคนจน นี่คือเรื่องของทางนอก

หากเราขยันหมั่นเพียร ข้าวของเงินทองเราก็มีพอได้ใช้ได้สอยได้จับได้จ่าย ไม่อดอยากยากจน หากเราไม่ขยันหมั่นเพียรอันใด อยากได้แต่ของตกของหล่น อยากได้ทางลัด ไปปล้นไปจี้ ไปฆ่าไปตี

ไปเล่นไพ่เล่นโป เล่นบัตรเล่นเบอร์เอา มันคงรวยง่ายแน่ ซื้อนิดๆ หน่อยๆ ก็ได้หลายๆ นั่นล่ะ มันฉิบหายเพราะเรื่องอันนั้น

อย่าไปคิดไปปรุง ไม่มีผู้ใดได้เป็นเศรษฐีเพราะการพนัน ไม่มีผู้ใดได้เป็นเศรษฐีเพราะการปล้นการจี้การลักการขโมยดอก มีแต่คนนั้นมันจะทุกข์จะยากลำบากรำคาญต่อไป ในปัจจุบันก็ทุกข์

คนลักคนขโมยคนจี้คนปล้น ถ้ามันขยันหมั่นเพียรทำการทำงานด้านอื่นเหมือนไปลักไปปล้นไปจี้ไปขโมยเขา ก็คงพอปากพอท้องอยู่ กลางคืนไม่ได้หยุดได้อยู่ละ ใกล้ไกลปานใดก็ดั้นด้นไป ไม่ได้กลัวว่างูจะกัด เสือจะกิน บุกป่าฝ่าดงไป ไปตามถะนนหนทางก็กลัวคนเขาเห็น

ถ้ามันทำการทำงานอันอื่นเอาใจใส่อย่างนั้นมันก็พอเป็นพอไปอยู่ นี่มันไม่เป็นอย่างนั้น เพราะมันขี้คร้าน ถึงเสือถึงสิงห์มันก็ยินดี แม้แต่มาฟังเทศน์ฟังธรรมในวัดในวาก็เหมือนกัน มันลำบากรำคาญกว่าจะเข้ามาได้ แต่ถ้าหนังฉายบ้านใดไกลแค่ไหนก็ไปได้ ดึกปานใดก็อยู่ได้ นี่ใจของเรามันต่ำ

มันเสื่อมมันเสียไปในทางชั่ว ให้แก้ไขจิตใจของเรา ไม่อย่างนั้นเราจะเชื่อตามแต่เรื่องของใจ ว่ามันอยากอันไหน ก็จะทำตามมัน ไปตามมัน มันก็จะไปทางต่ำทางเสียเรื่อยไป

หมั่นแก้ไขปรับปรุงจิตใจของเรา หมั่นพินิจพิจารณา หมั่นแก้ไข สิ่งใดไม่ดีก็หลีกเลี่ยงละเว้นไป *อยากได้ดีต้องทำดี* มีดีแล้วต้องรักษาดีเอาไว้ ไม่อย่างนั้นมันก็เสื่อมก็เสียไป อยากได้ดีแต่ไม่ทำดี ดีก็ไม่เกิดขึ้นให้ เราสอนตัวของเราอย่างนั้น

อยากมั่งมีก็ให้ขยันหมั่นเพียร อยากดีก็ให้ละเรื่องชั่วเรื่องเสียต่างๆ นี่คือธรรมที่พระพุทธเจ้าสอนพวกเรา ความดีที่เราสร้างไว้ ทำไว้ ปัจจุบันทันตาก็เป็นผลเป็นกำไร ทำให้คนรักใคร่ ทำให้คนเลื่อมใส ทำให้คนไว้เนื้อเชื่อใจ

หากเราไม่มีความดีอะไรในตัวของเรา มีแต่ความชั่ว ไปสถานที่ใดใครก็ไม่อยากให้พักให้อาศัย ใครก็ไม่อยากคบค้าสมาคม เพราะความชั่วความเสียของตัวจะไปแปดไปเปื้อนหมู่ เขาจึงไม่อยากให้อยู่ให้พักให้อาศัยด้วย

ความไม่ดี ความชั่วนั้น หากเราทำลงไป ไม่ใช่จะเสียแต่เรา เสียทั้งวงศ์ตระกูล เสียทั้งหมู่บ้าน เขาว่าบ้านนั้นโมฆะ ผู้หญิงชั่ว บ้านนั้นโมฆะ ผู้ชายชั่ว ขี้ขโมย มันเลยเสียไปหมดทั้งหมู่บ้าน ทั้งครูบาอาจารย์ ทั้งพ่อทั้งแม่ ลูกไม่ดี คนไม่ดีมันขายขี้หน้า

หากลูกดีคนดีล่ะ มันมีหน้ามีตา ไปสถานที่ใดก็บ้านนั้นน่ะ บ้านนักปราชญ์บ้านอาจารย์ บ้านนั้นน่ะบ้านศีลบ้านทานบ้านภาวนา เขาก็ร่ำลือกันไป บ้านนั้นน่ะ บ้านเศรษฐี ไม่มีคนอดคนจน คนขยันขันแข็งในการในงาน เขาก็สรรเสริญ ทั้งๆ ที่ทั้งหมู่บ้านมันไม่ได้เป็นด้วยกันทุกคนถ้วนหน้าดอก

ถ้าชั่วไปบางรูปบางนามบางผู้บางคน มันก็พาให้เสียไป ดังคำท่านว่า *ปลาตัวเดียวเน่าคับข้อง* คือความชั่วของคนคนเดียวพาให้ชั่วให้เสียไปในส่วนใหญ่ ฉะนั้น เราทุกคนให้พากันระมัดระวัง เพราะเราเป็นผู้นับถือพระพุทธศาสนา *พระพุทธศาสนาสอนให้รู้ ไม่ใช่สอนให้เราหลง*

สิ่งใดมันชั่วมันเสียก็ให้พากันกำจัดปัดเป่าออกไป *สิ่งใดมันดี แม้จิตใจเราไม่ชอบ ก็พากันตั้ง*

จิตตั้งใจกระทำความดีนั้นๆ ให้มันเกิดมันเป็น มันเห็นมันรู้ในตัวของตัว ต่อไปมันเคย แล้วมันก็ดีดอกทำง่าย

คนบุญหาบุญได้ง่าย คนบาปหาบาปได้ง่าย ท่านว่าเราปรับปรุงตัวของเราให้เป็นบุญเป็นกุศล เพราะเราทุกคนเกิดมามีความแก่ติดตามมาทุกระยะทุกเวลาทุกลมหายใจ และความตายก็จะมาถึงเข้าไม่วันใดก็วันหนึ่ง เราไม่แสวงหาความดีเอาไว้เป็นผลเป็นกำไรของชีวิต มันก็เสียไปในชาติหนึ่งๆ

เกิดมาไม่ได้สร้างคุณงามความดีอันใด ตายไปก็เสียใจ ผู้เด็กก็ตายได้ ผู้ใหญ่ก็ตายได้ มันไม่ได้เลือกหน้า ไม่ว่าพระว่าเณรว่าฆราวาสญาติโยม ตายกันอยู่เรื่อยๆ ความตายมันแขวนคออยู่ทุกย่างก้าว ตื่นเช้าได้เห็นหน้าจึงว่ายังอยู่ คือว่ามันแขวนคออยู่อย่างนั้น มันไม่หนีไปไหน เราเดินไปไหนมันก็ไปด้วย เรานอนมันก็นอนด้วย เรานั่งมันก็นั่งด้วย นี่คือความตาย

ทุกคนจะต้องตาย ไม่มีใครผู้ใดจะอยู่ค้ำฟ้า เมื่อตายไป ทางศาสนา ทางบัณฑิตอาจารย์ท่าน

สอนไว้ว่า *บุญกุศลนั่นจะเป็นเพื่อนสองของเรา* ที่สำคัญมาก สามารถพาเราไปสู่สถานที่ดีคติที่งามได้เพราะบุญกุศลสร้างไว้

เราอยากเป็นคนดี อยากมีความสุขในชาติหน้า ก็สร้างคุณงามความดีเอาไว้ อย่าไปขี้เกียจขี้คร้าน อย่าไปถือว่าเป็นหน้าที่ของผู้เฒ่าผู้แก่ ให้ถือว่าเป็นหน้าที่ของเรา เพราะชีวิตของเราก็ตายได้เหมือนกันกับผู้เฒ่าผู้แก่ ไม่ใช่ว่าเฒ่าแก่เสียก่อนจึงจะตายทุกคนทุกรายไป เมื่อไหร่มันก็ตายได้

เมื่อมันตายได้ ความดีไม่ทันได้สร้างไว้ มันตายไป จะไปอาศัยอะไรล่ะ ไม่มีที่พึ่งที่อาศัยมันก็ลำบาก *คนที่อยู่สะดวกสบายต้องมีที่พึ่งที่อาศัย* จึงควรสร้างควรอบรมความดีไว้ พินิจพิจารณาไว้ในกายในใจของเรา

วันนี้เป็นวัน *เทศกาลงานข้าวสาก* ปีหนึ่งก็มีวันหนึ่งเท่านั้นแหละ ท่านว่า *เป็นวันปล่อยสัตว์นรกออกมารับไทยทาน* จากลูกจากหลาน จากพ่อจากแม่ จากพี่จากน้อง

เราไม่มีตาทิพย์ ไม่เห็นพวกเปรตทั้งหลาย พวกผีทั้งหลายมารับไทยทานจากเรา แต่พระพุทธเจ้าหรือท่านผู้มีตาทิพย์ ท่านเห็นว่าพวกเปรตพวกผี พวกพี่พวกน้อง พวกพ่อพวกแม่ ปู่ย่าตาทวดของเรา มารับเอาบุญกุศลจากเราในวันนี้ เราทำคุณงามความดี ให้ทานถวายของ ไม่ว่าข้าวปลาอาหาร สิ่งของที่เราถวายทาน พวกเปรตทั้งหลายพวกผีทั้งหลายมารับเอาไป เพื่อจะได้ไปใช้ไปสอยไปอยากไปกิน

พวกนั้นไม่มีการทำมาหาเลี้ยงชีพส่วนอื่นอาศัยแต่ผลบุญกุศลที่คนอื่นอุทิศให้ นอกจากนั้นไม่มีทางจะสร้างเอาได้ จะมาให้ทาน มากราบมาไหว้พระเจ้าพระสงฆ์ มารักษาศีลเจริญเมตตาภาวนามาไม่ได้ เพราะกรรมผูกไว้ ทำให้ไปสู่ทางดีไม่ได้ มีแต่คอยหากินจากคนอื่นอยู่อย่างนั้น

นั่นคือพวกเปรตพวกผีที่ล้มหายตายไป ที่ไม่มีคุณงามความดีอันใด ได้รับทุกข์รับโทษลำบากยากเย็นหลาย จะตายก็ไม่ตาย ทนทุกข์ทรมานอยู่อย่างนั้น

วันนี้เป็นวันข้าวสาก ท่านจึงว่าผู้ปล่อยผีเปรตมากินข้าวสากมื้อนี้ว่า เหมือนกันกับผีเปรตเฝ้าข้าวสาก ให้เราทุกคนที่ได้ทำบุญสุนทาน ให้อาหารข้าวน้ำแก่พระแก่เจ้า จงอุทิศบุญกุศลที่ตนได้ทำนั้นไปให้พวกสัตว์เหล่านั้น ให้เขาได้รับผลบุญที่เราอุทิศไปให้ มีความสุขกายสุขใจ

เราน้อมอุทิศไปให้ในจิตในใจเท่านั้น พวกนั้นก็ได้รับ มีความอิ่มหนำสำราญ มีความสุขความสบาย *เพราะอาหารของเปรต* อาหารของเทวดา *เป็นอาหารที่สำเร็จด้วยทิพย์* ไม่เหมือนอาหารที่เรายื่นยกให้ประเภทมนุษย์ ประเภทสัตว์อย่างนี้

เราระลึกนึกถึงผู้ใด อุทิศบุญไปให้ ผู้นั้นก็ได้รับหากเป็นเปรตเป็นผีอยู่

เราทุกคนไม่ปรารถนาอยากเป็นเปรตเป็นผี ตายแล้วอยากไปเป็นเทวดาเทวบุตร อยู่ปราสาทวิมานสุขสบาย ไม่มีความแก่มาเบียดเบียน ไม่มีโรคภัยมารังควานนี่คือพวกเทวดาเทวบุตร เกิดขึ้นมาก็ไม่ได้เกิดในท้องในครรภ์ของพ่อของแม่ เกิดด้วยบุญด้วยกุศล เป็น *โอปปาติกะ* คือเกิดผุดขึ้น เกิด

ในปราสาทของผู้ใดก็เป็นบริษัทบริวารของผู้นั้น ถ้าเกิดก่อนเขา อยู่ในปราสาทของตัว ก็เป็นของของตัว คนอื่นที่ไปเกิดรวมในปราสาทนั้นก็เป็นบริวารของผู้นั้น

เทวดานั้นก็อายุยืน อยู่สุขอยู่สบายมาก ท่านจึงว่าสุขเหมือนเทวดา งามเหมือนเทวดา ไม่มีเฒ่ามีแก่อย่างเรา เป็นผู้ชายก็ผู้ชายงาม เป็นผู้หญิงก็ผู้หญิงงาม รูปร่างกลางตัวสีสันวรรณะเหมือนเท้านกพิราบ ท่านว่า

นกพิราบเท้าแดงๆ ขาแดงๆ นี่สีสันของเทวดาก็เป็นอย่างนั้น เราไม่เคยเห็นเทวดา เห็นแต่คนงามธรรมดาก็ว่างามเหมือนเทวดา นั่นแหละเทวดางามกว่าคนธรรมดาหลายสิบเท่า หลายร้อยเท่า ไม่ใช่งามอย่างธรรมดานะ

มีแม่ซึ่งเป็นเทวดาแล้ว ลูกชายซึ่งบวชเป็นพระอยู่ในศาสนากระสันอยากสึก ไม่อยากอยู่อยากประพฤติปฏิบัติธรรมวินัยต่อไป พอใจใคร่คิดติดข้องในเรื่องของโลก อยากสึกหาลาพรตออกไปมีเหย้ามีเรือนมีลูกมีเมีย แม่รู้เข้าก็สงสาร ลงมาพูดมาจา

เพื่อแนะสอนพระลูกชายให้หายความกระสันอยากสึก ให้เลิกคิดสึก

พูดให้ลูกได้ยิน ลูกก็ฟัง แต่ไม่เห็นแม่ ตัวแม่ก็บอกว่า เรานี้เป็นแม่ ที่มานี่ก็ด้วยปรารถนาดี ไม่อยากให้ลูกทุกข์ยากลำบาก สึกออกไป ศีลก็ไม่ได้รักษา ภาวนาก็ไม่ได้บำเพ็ญ ความทุกข์ความยากความลำบาก สร้างกรรมทำชั่วจะมากจะหลายกว่าการบวชอยู่ เป็นยังไงก็ให้อดให้ทนเอา

ลูกชายก็อยากเห็นหน้าแม่ ว่าแม่เป็นเทวดารูปร่างเป็นยังไง ได้บุญได้อานิสงส์จากอันใดจึงได้เป็นเทวดา

แม่ก็เล่าบุพกรรมที่ทำมาให้ฟังว่า เคยให้ทานเคยรักษาศีลตั้งแต่ครั้งยังมีชีวิตอยู่ บุญกุศลส่วนนั้นละส่งให้เกิดเป็นเทวดา แต่ที่ให้ลูกชายเห็นไม่ได้เพราะเทวดางามหลาย ครั้นเห็นแล้วใจจะกำเริบ จะอดจะทนไม่ได้ จะมีความกำหนัดยินดีในรูปกายของเทวดามากมาย เพราะเป็นพระปุถุชนอยู่ หากเห็นแล้ว จะเกิดความผิดปกติ กำหนัดยินดี เกิดความพึงพอใจในรูปกายของเทวดาจนห้ามจิตห้ามใจไม่ได้

แม่ก็เลยสอนให้บอกให้ นี่คือเทวดา แสดงว่าคนงามงามหลาย เป็นผู้หญิงก็งาม เป็นผู้ชายก็งาม

ไม่มีโรงพยาบาลรักษา ไม่มีหยูกยาอันใด เพราะโรคภัยไข้เจ็บไม่เบียดเบียนพวกเทวดา ความเป็นอยู่ ผ้าผ่อนท่อนสไบ อยากได้อันใดก็ไหลมาลอยมา อยากกินอะไร สิ่งนั้นก็มีมาให้ ไม่ได้ไปทำนาไปค้าขาย ไม่ได้ไปทำราชการงานเมืองอย่างมนุษย์เรา นี่คือพวกเทวดา พวกบุญพวกกุศลอุทิศเอาไว้ ทำเอาไว้ มันเกิดผลให้มีความสุขกายสุขใจหลาย

คนทั้งหลายเมื่อตายจึงอยากไปเป็นเทวดา เพราะมันสุขมันสบาย อายุก็ยืน โรคภัยไม่มี อยู่ก็อยู่ในสถานที่โอ่โถงสวยงาม ไม่ได้อยู่กับดินกินกับหญ้าเหมือนมนุษย์เรา

ฉะนั้น ผู้อยากได้ก็พากันพินิจพิจารณาทำคุณงามความดีเอาไว้ ผู้ที่ทำความดีเท่านั้นแหละจะได้ไปเกิดในสถานที่ดี เป็นเทพบุตรเทพธิดาได้ คนที่ทำความชั่วไม่มีทางที่จะไปได้

หากอยากเกิดอยู่ในมนุสโลกต่อไป อยากเป็นคนดีมีสีสันวรรณะสวยงาม มีความรู้ความฉลาดมาก ก็ให้ฝึกกายฝึกใจของตัวให้ดี ให้ชอบความสะอาด อย่าเป็นคนชอบความสกปรก ความสกปรกมันไม่งาม ครั้นไปเกิดในชาติหน้าก็จะไม่ได้ของงาม

ถ้าเราทำสะอาด ไปอยู่สถานที่ใด อย่างบ้านอย่างเรือนของเรา ก็ให้ปัดให้กวาด ให้สะอาดเรียบร้อยสวยงาม น่านั่งน่านอน ผ้าแพรมุ้งม่านก็ให้ซักให้ฟอกให้มันขาวมันงาม ให้สะอาด ตลอดถึงถ้วยช้อนหม้อไห เครื่องใช้ในบ้านในเรือนก็เหมือนกัน ให้ล้างให้สะอาด คนที่มีความสะอาด ทำความสะอาดสวยงามอย่างนั้น ตายมาเกิดใหม่ก็ได้ของงาม

นี่มันอยากได้แต่งาม แต่ไม่ทำความสะอาด จะกวาดเรือนก็กวาดลาดไปลาดมา ไม่รู้ว่าเกลี้ยงหรือไม่ บางทีก็ไม่กวาดมันเลย จะนั่งตรงไหนก็เป่าฟู่ ทำราวกับว่าเรือนมันป่วยมันไข้ พอได้นั่งทำนองนั้นมันก็มี หรือกวาดแล้วก็กวาดซุกไปไว้ในซอกในมุมเป็นขยุ้มเป็นกองอยู่นั่น จะกวาดทิ้งกวาดไปข้างล่างก็ไม่กวาด อ้างแต่ว่าไม่เคยทำงานอย่าง

นั้น

ถึงหม้อไหถ้วยจานก็ล้างเอาเที่ยวเดียวนั่นแหละ แกว่งน้ำพอเปียกๆ ก็เทลงใต้ถุนแล้ว หลายๆ ครั้ง หลายๆ ทีเข้า ไม่รู้อะไรเป็นอะไรบ้าง ขี้ตะไคร่ขึ้นขนาดเสียมหนึ่งก็อยู่... พูดถึงทางเมืองอุบลโน่นดอก ไม่ใช่ทางบ้านชุมพลเรา มันดูไม่ได้ ทำไม่สวยไม่สะอาด ครั้นเอามาใส่อาหารการกินมันก็ไม่อร่อยแล้ว คนอื่นเห็นเข้าเขาก็ตำหนิ โอ๊ย...บ้านนี้ เรือนนี้ ทำไมจึงขี้เกียจขี้คร้านนัก ดูสิ เรือนนั้นหาที่จะนั่งก็ไม่มี มีแต่ขี้ฝุ่นขี้ผง ดูถ้วยดูจานก็ไม่ล้างสักครั้ง สกปรกรกรุงรัง ไม่รู้ว่าอะไรเป็นอะไร เขาก็ตำหนิมันไม่งามหูงามตาของเขา

นอกจากนั้น ความไม่งามของเราที่ทำไว้ ท่านอาจารย์ลีท่านก็เคยสอนว่า ทำไม่งามไม่สะอาดไว้ ถ้าเป็นผู้หญิงจะได้ผัวก็ได้ผัวไม่งาม มีหนวดมีเคอรารุงรังดูไม่ได้เอาละ ยามจูบยามเชยชมก็เหมือนล้มใส่พงหวาย ท่านว่า หนวดมันฝังมันแทงเลย เพราะมันไม่เกลี้ยงไม่เกลา

ทำชุ่ยๆ ไว้ ได้ลูกมา ก็ขี้มูกโป่ง ขี้ตากรัง เดินเหินไม่ประเปรียว ก็ไม่อยากจับอยากดูชม เพราะทำไว้ไม่หมดจดงดงาม ทั้งขี้มูกขี้แมงไหลย้อย ไม่มีที่ใดมันสวยมันงามให้

เมื่อสร้างความไม่งามไว้ มันก็ได้ความไม่งามมา เพราะเราทำอย่างไรไว้ สิ่งนั้นก็คืนมาหาเราผู้ทำนั่นแหละ เราจึงให้สร้างสิ่งที่ดีไว้ ทำให้งามไว้ ถ้าเราชอบงามก็ทำให้มันงาม จึงจะได้ของงามเป็นเครื่องตอบแทน

ธรรมของพระพุทธเจ้าท่านสอนอย่างนั้น *อยากได้ดีให้ทำดี* อยากได้ดีไปทำชั่ว มันก็ไม่ได้ดีดอก

ถ้าเราไม่อยากได้ชั่ว อย่าไปทำชั่ว หากทำชั่วมันก็ได้ชั่ว ตนหว่านพืชปลูกพืชอันใดไว้ ก็ได้อันนั้นแหละเป็นเครื่องตอบแทน ท่านว่าเราปลูกข้าวจ้าวก็ได้ข้าวจ้าว เราปลูกข้าวเหนียวก็ได้ข้าวเหนียว เราปลูกถั่วก็ได้ถั่ว เราปลูกงาก็ได้งา ไม่ใช่ปลูกถั่วจะไปได้งา ปลูกมะพร้าวไปได้ต้นตาล ปลูกอันใดไว้ก็ได้อันนั้น

การทำความดีไว้ก็ได้ความดีเป็นเครื่องตอบแทน การทำความชั่วไว้ก็ได้ความชั่วเป็นเครื่องตอบแทน มันไม่หนีไปไหน ภาษิตเมืองเรา ภาษิตอีสานเรา ท่านกล่าวไว้เหมือนกันว่า *ใครทำความดีไว้ ความดีจะคืนตอบ ใครผู้ทำชั่วไว้ ความร้ายจะครอบถึง* เป็นภาษิตอันเดียวกันนั่นแหละ

ทำความดีไว้ ความดีจะมาสนองตอบให้ได้รับความสุขความเจริญสมความมุ่งมาดปรารถนา ถ้าทำความชั่วไว้ ก็ความชั่วนั้นแหละมาตอบแทนให้เรา ได้อันใดมาก็มีแต่เรื่องชั่วเรื่องเสีย ไม่มีของดิบของดี

ของชั่วผู้ใดก็ไม่อยากได้ ใครจะอยากได้ของชั่วของเสีย แม้แต่ของเน่าของเหม็น เราก็ยังไม่อยากได้ แล้วเราจะไปทำตัวของเราให้ชั่วให้เสียให้เน่าให้เหม็น มันสมควรแล้วหรือ เราก็ต้องสอนตัวของเรา

หากทุกคนพากันพินิจพิจารณา สอนกายวาจาใจของตัวให้ละชั่วบำเพ็ญดี ตั้งหน้าตั้งตาอุตส่าห์พยายามทำความดีอยู่เรื่อยๆ ความดีที่เราทำ

อยู่ไม่หยุดไม่ถอยทีละเล็กทีละน้อยเหมือนกันกับเราเกี่ยวข้าว วันนี้เกี่ยวต้นนี้แล้วก็เกี่ยวต้นนั้นหลายครั้งเข้าก็ได้มากพอกำพอฟอนพอมัด จนเต็มทุ่งเต็มนา เพราะเกี่ยวไม่หยุดไม่ถอย

ทำความดีก็เช่นกัน ทีละเล็กทีละน้อย วันนั้นนิดวันนี้หน่อย หลายครั้งหลายทีเข้า ความดีก็ทวีคูณขึ้น ใหญ่โตขึ้น ได้พึ่งได้อาศัย ฉะนั้น เราต้องสอนกายสอนใจของเราให้ขยันหมั่นเพียรทำความดีเอาไว้ อย่าไปคิดว่าทำความดีไม่มีผลอันใดดอก ทำแล้วก็ไม่มีคุณค่าตอบแทน

อย่างภาษิตผีบ้าสมัยปัจจุบัน ทำดีได้ดีมีที่ไหน ทำชั่วได้ดีมีถมไป นั่นภาษิตบ้า

มันไม่ใช่อย่างนั้น ทำชั่วจะไปได้ดี ทำดีจะไม่เกิดผลอันใด มันไม่ถูก *ทำดีก็ยังเป็นดีอยู่*

ถ้าไม่เชื่อก็ไปด่าเขาไปตีเขา แล้วคอยดูว่าเขาจะยกมือไหว้ เขาจะให้ค่าจ้างรางวัลว่าเจ้าตีเรา เราจะให้รางวัลเจ้า เจ้าด่าเราเราจะให้รางวัลเจ้า เขาจะให้อย่างนั้นไหม ถ้าไปทำชั่วทำเสียกับเขา เขาไม่ให้มีแต่เขาจะตีตอบด่าตอบเท่านั้น

ส่วนทำความดีกับเขาล่ะ ความดีที่เราทำไป เรากราบเราไหว้ เรายกมือหรือให้ของเขา เขาก็ขอบคุณเรา เขาก็ยกมือไหว้ตอบ นี่คือความดีที่เราทำไป เราก็เห็นผลประจักษ์อยู่ในปัจจุบันนี่แหละ ไม่ได้เสียได้หายไปสถานที่ใด

ฉะนั้น จงพากันเชื่อมั่นในความดีที่พระพุทธเจ้าสอนไว้ ผู้ที่มีความดีอยู่ในกายในใจเท่านั้นจึงเป็นกำไรของชีวิต จะไปสถานที่ใด ความดีติดต้อยห้อยตามไป ขึ้นเขาลงห้วย ความดีก็ติดไป ไม่ได้ลำบากยากเย็น

ไปสถานที่ใด ถ้าเรามีความดีประจำกายประจำใจของเราอยู่แล้ว คนทั่วไปที่เขาปรารถนาความดี เขาก็เลื่อมใสศรัทธา ถือเป็นหมู่เป็นคณะไว้เนื้อเชื่อใจ มีการมีงานอันใดก็ให้ทำ มีของอยากของกินอันใดก็แบ่งให้อยากให้กินด้วยกัน เพราะเขาไว้เนื้อเชื่อใจ เขาถือว่าเป็นคนดี

หากเขาเห็นว่าเราเป็นคนชั่ว แม้แต่บ้านแต่เรือนเขาก็ไม่อยากให้เราขึ้น เขากลัวจะไปลักไปขโมยไปจี้ไปปล้นเขา

ฉะนั้น เราอยากเป็นคนดีก็ให้พากันระมัดระวังความชั่วเอาไว้ มันอยากทำก็อย่าให้มันทำ มันอยากพูดก็อย่าให้มันพูด มันอยากคิดก็อย่าให้มันคิด ห้ามจิตใจเราไว้ เพราะสิ่งชั่วนี้คือไฟ ไหม้เผาความดีของเรา ให้เรามีสติมีปัญญา ดูแลรักษากายวาจาใจของเราอยู่อย่างนั้น

เมื่อทุกคนพยายามละชั่ว บำเพ็ญดี ความสุขความเจริญที่ตัวปรารถนาก็จะเกิดมีมาที่ตัวของตัว เรื่องธัมมะของพระพุทธเจ้าสอนเรามีเหตุมีผล ไม่ใช่สอนไม่มีเหตุมีผล ผู้ใดฟังแล้วนำไปประพฤติปฏิบัติความชั่ว อย่าไปเกี่ยวข้องแตะต้องหรือฝืนทำ ความดีบังคับให้ตัวของตัวเร่งทำ หมั่นพูดหมั่นคิดในเรื่องดีๆ ถ้าทำอย่างนั้น ความดีก็จะทวีคูณขึ้น เราก็ได้พึ่งพาอาศัยความดีต่อไป

การอธิบายธัมมะเห็นว่าพอสมควรแก่เวลาฝนก็ตก เอาละนะ

"การงานของใจ ของกาย"

เทศนาเมื่อวันที่ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๒๑

วันนี้เป็นวันธรรมสวนะ เป็นวันศีล วันพระ วันอุโบสถ สมมุติ ความจริงก็วันเวลาอันเก่า แต่สมมุติว่าเป็นวันธรรมสวนะ คือวันฟังธรรม วันพระ วันศีล วันจำศีลอุโบสถ ที่พระพุทธเจ้าอนุญาตให้ฆราวาสญาติโยมได้สดับรับฟังธรรม

ธรรมดาฆราวาสมีหน้าที่การงานมาก ไม่เหมือนนักบวช

นักบวชก็การงานมากเหมือนกัน แต่การงานของท่าน งานละกิเลส

งานของฆราวาส งานของโลก งานหามาเพื่อกายส่วนใหญ่ ไม่ได้หามาเพื่อใจ แต่งานของพระ งานของนักบวช งานหามาเพื่อใจ

โอกาสเวลา วันคืนเดือนปีที่ผ่านไป จะต้องตั้งใจกำหนดพินิจพิจารณา ชำระชั่ว บำเพ็ญดีแก่ตัว

ของตัว ไม่นิ่งเฉย นี่คือการงานของพระ ของนักบวช ทุกวันทุกเวลา กำหนดพินิจพิจารณาใจของตัว ว่ามันชั่ว มันเสียที่ไหน จะควรชำระสะสางด้วยเหตุใดส่วนชั่วส่วนเสียจึงจะตกออกไป

แต่ฆราวาสนั้น จะมากำหนดจิตใจอยู่เรื่อย ๆ ไม่ได้ทำการทำงานด้านอื่น ก็ไม่มีใครที่จะมาหามาให้ จำเป็นต้องขวนขวายช่วยตัวเอง คือทำการงานต่าง ๆ นานา เพื่อได้มาซึ่งปัจจัยคือข้าวของเงินทองต่าง ๆ

นี่ ฆราวาสยุ่งเหยิงในการงานภายนอกอยู่ตลอดเวลา ถ้าหากไม่ถือโอกาสมาสดับรับฟังธรรม ไม่ชำระสะสางจิตใจของตัวเอง มันก็มืดดำ ไม่มีวันมีเวลาที่จะผ่องใสที่จะสะอาด ฉะนั้น พระพุทธเจ้าจึงอนุญาต ๗ วัน ๘ วันให้มาประชุมกันฟังธรรม เรียกว่าวันธรรมสวนะ คือวันสดับรับฟังธรรม จากวัดจากวา จากพระจากเจ้า นี่หมายถึงผู้อยู่เป็นฆราวาส

แต่ฆราวาสที่มุ่งหน้ามุ่งตามุ่งศึกษาอรรถธรรมจริงจัง ก็มีทางศึกษาได้ ไม่ต้องหาวันเวลา เพราะกิเลสเกิดขึ้นมากับจิตกับใจของตัวนั้น ไม่ต้องถือว่าวันนั้นวันนี้ โอกาสนั้นโอกาสนี้ มันเกิดขึ้นได้

ทุกเดือนทุกปี ทุกวี่ทุกวัน ฉะนั้น มันจึงไม่ทันกับเรื่องของใจ ถ้าหากเราจะนานๆ จึงจะค่อยชำระสะสางทีหนึ่ง ความสกปรกโสมมมันมาก มันทำสะอาดได้ยาก เพราะมันแช่มันดองมานาน

ฉะนั้น การฟังธรรมจำศีลจึงเป็นกิจอันหนึ่ง ซึ่งฆราวาสนานๆ ที ๖ วัน ๗ วัน ๘ วัน จึงค่อยมีโอกาสมาชำระสะสางจิตใจของตน วันเช่นนี้ก็ได้ละทิ้งการงานบ้านช่องของตัว การงานที่เคยทำก็ไม่ได้ทำ เพราะเข้ามาจำศีลมาในวัด ที่เคยพักเคยอาศัยสะดวกสบาย ฟูกเพลาะเมาะหมอนต่างๆ เราก็ละมันทิ้ง ปล่อยมันทิ้ง เพราะจำศีล คนที่จำศีลจะไปนั่งไปนอนอาสนะที่อ่อนยัดด้วยนุ่นด้วยสำลีก็ผิดเรื่องศีลของพระพุทธเจ้าทรงบัญญัติไว้ คือถือความสุขทางใจเป็นส่วนใหญ่ ไม่ถือความสุขทางกาย

การมาจำศีล การมาวัดมาวา มาภาวนาละกิเลส ถ้าเราไม่ตั้งหน้าตั้งตากระทำบำเพ็ญจริงจังมันก็จะไม่เห็นอานิสงส์ให้ เมื่อไม่เห็นอานิสงส์ ก็เกิดสงสัยว่าเราเป็นคนอาภัพอับวาสนา ประพฤติปฏิบัติอะไรก็ไม่ได้ไม่เห็นไม่เป็นไม่ไปอย่างเขา เรา

อาจจะสงสัย เหมาตัวเอง ตีตนตายก่อนไข้ ทำอะไรยังไม่ถึงไหน ก็เข้าใจว่าตัวเหลือวิสัยไปแล้ว

พระพุทธเจ้าไม่ได้สอนให้ย่อท้ออย่างนั้น

ท่านสอนให้ตั้งหน้าตั้งตาชำระสะสาง มีความเพียรบากบั่นพยายาม ไม่ว่าการงานด้านนอกหรือด้านใน ถ้าหากคนท้อถอยเกียจคร้านไม่เอาถ่าน คนนั้นจะทำการทำงานด้านโลกหรือด้านของธรรมก็ไม่สำเร็จเสร็จสิ้นไปให้ ฉะนั้น ท่านจึงสอนให้ขยันหมั่นเพียรพยายามชำระสะสางจิตใจของตน เพราะทุกคนก็มีกิเลสที่จะชำระ มีศีล มีสมาธิ มีปัญญาที่จะแก้ไขกายใจของตนให้ดีเด่นได้ ไม่ใช่ว่าไม่มีกิเลสมันยังมีอยู่ เราก็มีทางที่จะชำระสะสางมัน ถ้าหากเราไม่มองดูเรื่องเหล่านี้ การมาวัดมาวาก็ไม่มีสาระประโยชน์ให้

ถ้าเรามองดูเรื่องเหล่านี้ เรามาวันนี้ มาจำศีลมาภาวนา มาชำระกิเลส แต่เช้าจนยันค่ำ เราได้ทำอะไรบ้างที่เป็นไปในทางชำระกิเลสตัณหาออกจากกาย วาจา ใจของตน ต้องตรวจตราพินิจพิจารณา ถ้าไม่ตรวจตราพินิจพิจารณา เพียงแต่มาวัดมาวา

เฉยๆ วันคืนที่ผ่านไป การงานที่ควรทำเราก็ไม่ได้ทำ ด้านจิตใจก็ไม่มีอะไรดีวิเศษให้ ก็เกิดความลังเลสงสัยว่า เข้าวัดเข้าวาทำไมใจจึงมืดดำกำตาอย่างนั้นอย่างนี้ เพราะเราไม่ตั้งใจทำความดี ความดีมันก็เกิดขึ้นไม่ได้

ถ้าเราตั้งหน้าตั้งตาชำระสะสางจิตใจของเรา ถึงมันจะมืดหนาสาโหดขนาดไหน ด้วยอำนาจความเพียรของใจ พยายามขับไล่ พยายามทำชำระมัน สิ่งที่ใหญ่โตนั้นก็จะค่อยหมดไป หมดไป

เหมือนเขาถางป่า หรือเขาขุดดิน ถึงมันจะใหญ่โตขนาดไหน ขุดไปเรื่อยๆ มันก็หมดไปได้ เช่นเขาระเบิดภูเขา เจาะภูเขา ก็ยังมีทางสำเร็จผลสำเร็จประโยชน์ให้ นี่การชำระใจของเราก็ทำนองเดียวกัน หมั่นชำระสะสางด้วยความเพียรพยายามต่างๆ จะยืนก็ดี จะเดินก็ดี จะนั่งจะนอนก็ดี มีสติ มีปัญญากำหนดรักษาจิต รักษาใจของตน ท่านว่าเป็นความเพียร ถ้าหากสติปัญญาไม่ตามรักษา จิตใจของเรามันว้าวุ่น ไปติดไปข้องอารมณ์สัญญาต่างๆ อดีตที่ผ่านมาแล้วนมนานขนาดไหนมันก็ระลึกไป

อนาคตยังไม่มาถึงมันก็ปรุงไปฟุ้งไป ปัจจุบันมันไม่อยู่ในตัว มันมีตั้งแต่คิดข้างหน้า คิดข้างหลัง ปรุงข้างนอก ใจก็เลยไม่มีวันมีเวลาสว่างไสว ใจก็ไม่มีเวลาสงบ

คนที่มีอารมณ์มากเท่าไร คนนั้นแหละเป็นทุกข์มาก คนที่มีอารมณ์น้อยเท่าไร คนนั้นมีความสุขใจ ความสบายใจ

ฉะนั้น ท่านจึงให้กำหนดบทธรรมข้อใดข้อหนึ่งซึ่งเป็นเครื่องบริกรรมสำหรับจะให้จิตใจของตัวข้องติดอยู่ในคำบริกรรมนั้นๆ เช่น พุทโธ ธัมโม สังโฆ หรืออรหัง อย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งถูกกับจริตนิสัยของตน เมื่อเราบริกรรมอยู่ในคำบริกรรมของเรา ใจไม่ได้ไปเกาะเกี่ยวติดข้องกับเรื่องอันอื่น ใจมันก็ค่อยสงบลงรวมได้ มีความสะดวกสบาย มีความเยือกเย็น มีความสุขภายใน นี่เห็นอานิสงส์ในการกระทำของตน

จิตของคนถ้าไม่ฝึกฝนทรมานแล้ว ถึงอายุจะมากขนาดไหน มันไม่เคยสงบลงรวมให้ เมื่อใจไม่เคยสงบลงรวมให้ ก็ไม่เห็นอะไรที่จะสุขจะสบายยิ่ง

กว่าเห็นรูป ฟังเสียง สูดกลิ่น ลิ้มรส หรือสัมผัส มันเลยติดไปข้างนอก ปรุงไปข้างนอก เข้าใจว่าความสุขอยู่กับส่วนนั้น

แต่ความจริงแล้ว ถ้าหากเรามาทำภาวนาชำระใจของเราให้หมดสัญญาอารมณ์ส่วนนั้น กลับเข้ามาภายใน พิจารณาลมหายใจ หรือพิจารณาอวัยวะต่างๆ จนจิตได้รับความลงรวม ปล่อยจากสัญญาอารมณ์ เราจะเห็นว่าความสุขเยือกเย็นจริงจังนั้นมันไม่ได้อยู่ที่อื่น มันอยู่ที่ตัวของตัวเอง ไม่ต้องไปหาสุขอื่นมาให้ แต่สุขของใจที่รวมลงสู่ความเป็นหนึ่งนั้น มันสุขพอแล้ว สุขอื่นนั้น สุขด้วยความหลง เป็นสุขจอมปลอม ไม่ใช่สุขแน่นอน ไม่ใช่สุขที่ดีวิเศษ

ด้วยเหตุนี้ พระพุทธเจ้าเอง หรือเศรษฐีกฎุมพี กษัตริย์ในสมัยก่อน ที่ท่านเคยมีข้าวของเงินทองบ้านช่องต่างๆ สมบูรณ์ แต่ท่านก็ไม่ได้ติดไม่ได้คิด ไม่ได้ปรุงไปในของเก่า เพราะใจของท่านได้รับความสุขความสบายจากการประพฤติปฏิบัติอรรถธรรม รู้เห็นเป็นขึ้นจากการประพฤติปฏิบัติ

ของท่าน ว่าความสุขอันนี้เป็นความสุขที่แน่นอน เป็นความสุขที่จริงจัง เป็นความสุขที่เลิศประเสริฐ กว่าความสุขทั่วไปในโลก ที่สัตว์โลกข้องติดคิดปรุง ว่าความสุขอย่างนั้น ความสุขอย่างนี้ดีวิเศษ เพราะสุขกับเรื่องของกิเลสนั้น มันไม่ใช่ความสุขที่แน่นอน ไม่ใช่ความสุขที่เยือกเย็น สุขเป็นพิษเป็นภัย เหมือนยาพิษเคลือบน้ำตาล ภายนอกหวานภายในเป็นพิษ นี่สุขจากจิตใจที่ปรุงแต่งในเรื่องกิเลสตัณหาก็ทำนองเดียวกัน

เมื่อเรามาประพฤติปฏิบัติเรื่องอรรถธรรม เข้าใจเห็นแจ้งในเรื่องของจิตที่สงบปล่อยปละละทิ้งเรื่องกิเลสตัณหาต่างๆ มาสงบรวมลงไป ใจของเราเห็น ใจของเรารู้ว่าความสุขอันนี้เป็นความสุขที่ดีเด่น เป็นความสุขที่ประเสริฐวิเศษ พระพุทธเจ้าท่านฉลาด สาวกท่านฉลาด ท่านมาเห็นมาเป็นอย่างนี้ ท่านจึงมีความสุขความสบายทุกกาลทุกเวลา

ทั้งๆ ที่ที่อยู่ที่อาศัย ตลอดอาหารการเสวยขบฉันต่างๆ ไม่สมบูรณ์พูนสุขอะไร แต่ท่านก็อยู่ได้ตามป่าตามดง ตามเงื้อมผา ตามถ้ำ ก็เพราะท่าน

เห็นธรรม ท่านเห็นความสุขส่วนนี้

เราเองจะทราบดีว่าจิตของท่านเป็นอย่างนี้ ท่านจึงไม่ติดไม่ข้องในเรื่องของโลก เพราะเราเห็น เราเป็น ก็มีพยานขึ้นในตัวของเรา ถ้าเราไม่เห็นไม่เป็น จะฟังขนาดไหนมันก็ไม่เข้าใจให้ เพราะใจของเราไม่ได้สัมผัสกับอรรถธรรมที่พระพุทธเจ้าเห็นเป็น ถ้าหากเราได้สัมผัส เราก็ไม่มีอะไรที่จะสงสัยว่าสมัยพุทธกาลเป็นอย่างไร สมัยปัจจุบันเป็นอย่างไร

กิเลสเมื่อมีอยู่ในใจ ไม่ว่าสมัยใด มันเดือดร้อน มันแผดเผา เหมือนกันกับไฟ จะอยู่ในที่ใดมันก็ร้อน ก็เผาอยู่อย่างนั้น ไฟราคะ ไฟตัณหา ท่านถือว่าเป็นไฟสำคัญ ไฟภายนอกก็ยังมีการดับได้และหลีกเลี่ยงได้ แต่ไฟภายในที่มันไหม้เผาหัวใจนี้ ถ้าไม่มีอรรถมีธรรมไปชำระสะสาง มันไม่มีวันเวลาจืดจาง ไม่มีวันเวลาที่จะเยือกเย็นได้ ไม่มีวันเวลาที่จะดับได้

ท่านจึงให้เอาสติเอาปัญญาเข้าแนะสอน เอาธรรมะเข้าแนะสอน ชำระดับไฟภายใน เพราะใจที่คิดปรุงติดข้องเรื่องต่างๆ นั้น ด้วยอำนาจที่เราไม่เคยศึกษา ไม่ได้พินิจพิจารณาไตร่ตรองถี่ถ้วน เรา

จึงติดข้องจึงยึดถือ

ถ้าหากเราพินิจพิจารณาศึกษาในธรรมะแล้ว สิ่งต่างๆ นั้นมันไม่ได้หลงใหลใฝ่ฝันกับเราเลย เราไปหลงมันต่างหาก มันไม่ได้หลงเรา

หน้าที่ของเขาเป็นอย่างไร เขาก็เป็นอย่างนั้น ถึงเราหามาได้มากมายขนาดไหน เราจะหวงแหนเอาไว้ว่าเป็นของของเรา ของนั้นๆ มันก็ไม่ได้ว่ามันเป็นของเรา โจรมันมาขโมยเอา มันก็เอาไปได้ ถ้าหากมันเป็นของของเรา เขาเอาไปไม่ได้ นี่มันไม่ใช่ของของเรา มันของของโลก ถึงเราไม่จากมัน หนีมัน มันก็หนีจากเรา หรือมันไม่จากเรา เราก็จากมัน มันเป็นอยู่อย่างนั้น ของของโลก

เมื่อเราพินิจพิจารณาอย่างนี้ สิ่งที่เราติดข้องเราเพลิดเพลิน เรามัวเมา เราเฝ้าฝันแสวงหานั้นมันกอบโกยมาเพื่อจะทับถมจิตใจของตัวเองให้ยึดให้ถือ ให้เดือดให้ร้อน ให้วุ่นให้วาย เมื่อมันมีการฉิบหายไป ใจก็เดือดร้อนว่าเขามาขโมยเอา หรืออย่างนั้นอย่างนี้ไปเสีย เมื่อมันยังมีอยู่ เราก็เป็นธุระดูแลรักษา เลยไม่มีอะไรที่จะสุขจะสบายให้

ไม่เหมือนอรรถเหมือนธรรมที่เราประพฤติปฏิบัติ อรรถธรรมที่เราประพฤติปฏิบัติรู้เห็นเด่นชัดในตัวของเราแล้ว ใครจะมาปล้น มาจี้ มาฆ่ามาตีอรรถธรรมนั้นเขาจะแย่งจะชิงไปที่ไหน แย่งชิงไปไม่ได้ เพราะเป็นสมบัติของเรา เรารู้เราเห็น เราเป็นอย่างไร เราเข้าใจอยู่ในตัวของเรา ไม่มีอะไรที่จะมาทำให้เสียหาย น้ำไม่ท่วม พระราชายึดไปไม่ได้ โจร ไฟ น้ำ ลม อะไรจะมาพัดพาให้ความดีของเราเสียหายไป ไม่มี

เพราะความดีนั้นปราศจากอามิสภายนอกซึ่งคนอื่นจะมาหยิบยกออกไปได้ คือเป็นความดีภายในเข้าใจ รู้เห็นอยู่ในจิตในใจของตน ความสงบเยือกเย็น รู้เห็นเด่นชัดอยู่แล้ว ไม่ได้ติดข้อง ไม่ได้มัวเมาไม่ได้เฝ้าคิดว่าสิ่งนี้เมื่อเราไปสถานที่นั้น เขาจะปล้นจะจี้เอาไป ไม่ได้คิดได้ปรุงอย่างนั้น เราหนีไปสิ่งนี้จะมีคนมาขโมยเอา หรือไม่มีคนเฝ้าคนรักษา เพราะความดีมันอยู่กับใจ ไปสถานที่ใดมันติดตัวเรื่อยไปไม่ได้ต้องหาพาหนะต่างๆ ลากเข็นไป มันอยู่ในใจของเรา มันเบามันสบาย ไม่ว่าตายว่าอยู่ นี่คือ

ความสุขภายใน คือจิตที่รู้เห็นในอรรถในธรรม ที่เป็นอรรถเป็นธรรม สุขสบายอย่างนั้น

แต่ส่วนอามิสไม่เป็นอย่างนั้น จากไปนิดหน่อยก็คิดว่ามันจะเสียจะหาย เขาจะไม่ดูแลรักษาให้ คิดไปปรุงไป ตั้งแต่เรื่องห่วงเรื่องหวงอยู่เสมอไป ไม่เหมือนเรื่องอรรถเรื่องธรรม มันจึงลำบาก

ถ้าหากเราคิดพินิจพิจารณา ชำระจิตของเราไม่ให้ติดข้อง ด้วยการคิดในอรรถในธรรม ว่าเราไม่จากมัน มันก็จะจากเรา เราไปติดไปข้องในมัน มันไม่ได้เฝ้าได้ฝัน ไม่ได้คิดได้ปรุง ว่ามันเป็นของของเรา รู้เท่าอย่างจริงจังแล้ว มันก็สุขก็สบาย นี่พูดถึงด้านวัตถุ ไม่ว่าของนอกหรือใน

กายของเราก็เหมือนกัน กายของเราที่เรายึดเราถือ เกิดกำหนัดยินดี ก็เพราะไม่ได้คลี่คลาย ไม่ได้พิจารณาตกแตกตามธรรมะของพระพุทธเจ้า

ฉะนั้น ธรรมะของพระพุทธเจ้าจึงเป็นไฟส่องเข้าไปในที่มืดให้มองเห็นสิ่งต่างๆ ชัดเจน เป็นจริง ถ้าหากไม่มีธรรมเข้าไปส่องแล้ว มันมืดมันดำ ไม่ทราบว่าอะไรเป็นอะไรกันแน่ เหมือนเราอยู่ในที่มืด

จะจับอะไรมันก็ไม่ถูกสิ่งนั้นตามต้องการของเรา

สิ่งที่เน่าที่เหม็นที่เสียที่หาย เพราะตาเราไม่เห็น เราก็ถือว่าสิ่งนั้นเป็นของดิบของดี อาจจะไปจับไปแตะต้องได้ นี่ปัญญาไม่มี ธรรมะไม่มี จิตใจก็วิ่งวุ่นไปติดไปข้องในสิ่งนั้นๆ ทำให้เดือดร้อนวุ่นวายต่างๆ นานาขึ้น เพราะเราไม่มีธรรมะ

ฉะนั้น เรื่องธรรมะจึงจำเป็นของพวกเราทุกคนที่จะต้องบำเพ็ญที่จะต้องกระทำ ให้เกิดให้เห็นให้เป็นขึ้นจากจิตจากใจของตน เพราะธรรมะแท้จริงนั้นไม่ได้อยู่ตามตำรับตำรา ไม่ได้อยู่ตามวัดตามวา ไม่ได้อยู่ตามคัมภีร์ใบลาน ไม่ได้อยู่ตามครูบาอาจารย์ มันอยู่ที่ตัวของเราเอง

ถ้าเราเห็น เราเป็น เรารู้เราเข้าใจ มันเป็นธรรมะของเรา ถ้าหากเราไปอ่านไปดูตำราภายนอก นั่นมันเป็นตำราของธรรมะ จิตใจของเราเคยมีกิเลสตัณหาอย่างไร ชำระไม่ได้ มันก็ไม่ผ่องใสให้มันไม่สงบเย็นให้ จึงชำระภายใน ชำระไฟออกจากใจ

เมื่อไฟมันดับ ความเย็นไม่ต้องเรียกร้องหา ความเย็นมันจะเกิดขึ้น นี่มันไม่เย็น มันไม่สงบ ก็

เพราะมันมีไฟไหม้เผาจิตใจอยู่ ได้อะไรมันก็ไม่สุขให้ไปที่ไหนมันก็เดือดร้อนวุ่นวาย เพราะใจมันมีไฟเผา

ไฟอะไร ไฟราคะ ไฟโทสะ ไฟโมหะ

ราคะคือความกำหนัดย้อมใจคิดไปในความสวยความงามต่างๆ นานา เกิดความชอบติดพอใจในสิ่งนั้นๆ จิตธรรมดาหากไม่มีสิ่งเหล่านี้มาเกาะเกี่ยวจิตมันอยู่ตามธรรมชาติของมัน มันสะดวกสบาย แต่เราก็มักอยากจะเกาะเกี่ยวกับสิ่งนั้น เกาะเกี่ยวกับสิ่งนี้ เพราะปกติมันไม่รู้จักความสุขความสบายให้

มนุษย์เราเข้าใจว่าความสบายมันจะอยู่กับรูป กับเสียง กับกลิ่น กับรส กับสัมผัสภายนอก มันไม่ได้คิดว่า ความสุขความสบายนั้นมันอยู่ภายในตัวของมันเอง ที่ไม่เกาะเกี่ยวกับอะไร เมื่อไม่มีความโลภอยากได้ ไม่มีราคะความกำหนัดย้อมใจ จิตใจก็ปกติ เหมือนน้ำที่ไม่มีลมพัด ไม่ได้มีไฟเผาให้เดือด น้ำนั้นก็ปกติ นิ่ง มองดูเงาหน้าก็เห็นเด่นชัด เป็นไฝเป็นสิวที่ไหนก็มองดูได้

ถ้าลมมันพัด หรือมันเดือดด้วยการต้มการเผาต่างๆ มันไม่เป็นอย่างนั้น ถึงน้ำนั้นจะใสสะอาด

อยู่ก็ตาม ก็มองไม่เห็นใบหน้าของเราชัดเจนได้ ฉันใด จิตใจของเราที่มีอารมณ์สัญญา มีราคะตัณหาแผดเผา ก็ทำนองนั้น ไม่เห็นอะไรเป็นจริงให้ ทั้งๆ ที่มีปัญญาพอคิดได้ แต่ใจมันก็ไม่สงบไม่เย็น ไม่เห็นไม่รู้ชัดเจนให้

ท่านจึงให้ฝึกใจให้สงบด้วยอุบายวิธีต่างๆ จะบริกรรมหรือกำหนดลม ก็เป็นเรื่องของตัวเองจะทำ ทำจนให้มันเห็นมันเป็นแหละ ความสงบเย็นนั้นมันเป็นอย่างไร ไม่ต้องไปถามใครคนอื่น ถ้าเราเป็นเราเห็นแล้ว มันทราบในตัวของเราเอง เพราะเราเคยฟุ้งเคยปรุง เคยเดือดเคยร้อน เคยวุ่นเคยวายตลอดเวลาตั้งแต่เกิดมาจนกระทั่งปัจจุบัน เมื่อมันสงบลงไป มันเป็นอย่างไรนั้น มันผิดแปลกแตกต่างกันกับความวุ่นวาย ความกังวล ความเดือดร้อน ความเย็นความสงบนั้น มันบอก มันรู้ มันเข้าใจในตัวของมันเอง

เมื่อเรากระทำบำเพ็ญถึงขั้นมันจะเป็นจะไป มันห้ามไม่อยู่ มันต้องเป็นต้องไปของมัน ถ้าหากเราไม่ทำ อยากจะเห็นจะเป็นอย่างนั้น มันก็เห็นก็

เป็นไม่ได้

เหมือนกันกับเราต้องการจะให้ไม้ต้นนี้มันล้มลงไป หักลงไป แต่เราไม่ตัดไม่ฟัน ไปเฝ้ามันอยู่นั้นตลอดกาลตลอดเวลาจนกระทั่งวันตาย มันก็ไม่หักลงให้ ฉันใด จิตใจของเราอยากจะให้มันเย็น มันสุขมันสบาย ถ้าหากเราไม่กระทำบำเพ็ญ วิ่งเต้นตั้งแต่ตามสัญญาอารมณ์ ก็ไม่มีวันมีเวลาที่จะเยือกเย็นจะสงบให้

ต้องพยายามหักห้ามจิตใจของตน คิดว่าการเพลิดเพลินมัวเมาเฝ้าคิดไปตามสัญญาอารมณ์นั้นเราเคยมัวเมาเฝ้าคิดมาเป็นเวลานมนาน ทุกสิ่งทุกอย่างเราเคยคิดอ่านเราเคยใฝ่ฝัน แต่จิตใจของเรานั้นไม่เคยสงบเย็นให้ เวลานี้เราจะมากำหนดบทบริ-กรรม หรือกำหนดลมหายใจไม่ให้คิดให้ปรุงไปในเรื่องอันอื่น กำหนดเวลาออกก็รู้ เวลาเข้าก็รู้

ผู้ที่กำหนดลมหายใจ หยาบ ละเอียด สั้น ยาว กำหนดให้รู้ ไม่ให้ใจไปคิดไปปรุงเรื่องอื่น จนถึงกับว่าจิตละเอียดลงไป ลมมันก็ละเอียดไปตามๆ กัน ผลที่สุด ลมหายใจดับมันก็ทราบ

แต่ดับลมหายใจ ไม่ใช่คนตาย คนจิตสงบ จิตละเอียด ลมมันละเอียดลงไป ไม่มีลมหายใจหยาบๆ อย่างพวกเราท่านที่ไม่มีจิตสงบ เงียบไปหมด ลมมันออกได้ทุกขุมขน นี่คือจิตของเราละเอียดลงไป ลมมันละเอียดลงไป ใจก็รวม สุขสบาย เห็นประจักษ์ นี่ผู้ที่ถูกกับเรื่องของลม กำหนดลม ก็ทำให้จิตใจสงบระงับได้

คนที่กำหนดบริกรรมพุทโธก็เหมือนกัน ตั้งหน้าตั้งตาบริกรรมอยู่นั้น ไม่ให้อารมณ์สัญญาอันอื่นเกี่ยวข้อง ปัดเป่าออกไปที่มันอยู่ภายนอก ที่มันเกิดขึ้นภายในก็ผลักดันมันออกไป พอเกิดขึ้น อย่าไปติดตามมัน ให้ถือว่าการบริกรรมนั้นๆ จะนำความดีมาให้ นำความสงบมาให้ ตั้งใจบริกรรมอยู่นั้น จิตมันไม่ได้ไปสังคมกับเรื่องอันอื่น พยายามรักษาด้วยสติด้วยปัญญาของตน ทำการงานพากเพียรพยายามกำหนดอยู่นั้น

เหมือนกันกับเราตัดไม้ ตัดไม่ถอยมันก็ขาดได้ ถึงต้นมันจะใหญ่จะโตขนาดไหน มันก็ขาดตกหักได้ ถ้าเราไม่ตัด ไปเฝ้าดูมันอยู่เฉยๆ มันก็ไม่มีวันมันหัก

มันโค่นได้ ฉันใด การทำจิตทำใจ ถึงกิเลสตัณหาจะหนาแน่นขนาดไหน ถ้าหากตั้งจิตตั้งใจกำหนด เอาจริงเอาจังแล้ว มันก็มีวันมีเวลาที่จะชำระได้ สงบได้ เพราะธรรมคำสอนของพระพุทธเจ้าเป็นของสมควรแก่มนุษย์ ท่านสอนมนุษย์

พระพุทธเจ้าก็เป็นมนุษย์ ไม่ใช่เป็นเทวดาอินทร์พรหมยมยักษ์มาจากที่ไหน ลมหายใจของท่านก็เหมือนกันกับลมหายใจของเรา

ครูอาจารย์ที่ท่านได้ธรรมะมาสอน ท่านก็ไม่ใช่ว่าท่านเป็นคนดีวิเศษมาก่อน ท่านก็เป็นคนมีกิเลสตัณหามานะทิฏฐิเหมือนพวกเรา แต่ท่านตั้งใจกระทำบำเพ็ญของท่าน จนท่านเห็น ท่านเป็นขึ้นภายใน ท่านรู้ท่านเข้าใจถึงจะมาสอนคนอื่น ไม่ใช่ว่าสอนอย่างสุ่มเดาไม่เคยกระทำบำเพ็ญอะไรมา นำธรรมะยืมธรรมะของพระพุทธเจ้ามาสอน ไม่เป็นอย่างนั้น

ครูอาจารย์ที่ท่านรู้ท่านเข้าใจในอรรถในธรรม ท่านไม่ได้สอนสุ่มเดาอย่างนั้น ท่านเห็นท่านเข้าใจในท่าน ท่านเชื่อมั่นว่า อรรถธรรมนี้ทุกคนถ้าหาก

ตั้งหน้าตั้งตาบำเพ็ญภาวนาจริงจัง จะเกิดจะเห็นจะรู้จะเข้าใจในอรรถธรรมไม่เลือกหน้า แต่ที่ไม่เห็นไม่เป็นนั้น คือทำยังไม่ถึงที่ถึงฐานของมัน กลัวอย่างนั้นกลัวอย่างนี้ ทำไปนิดๆ หน่อยๆ ก็หยุดก็ถอยไปเสีย เหมือนกันกับเราตัดไม้ ตัดไปเพียงนิดๆ หน่อยๆ ปล่อยเอาไว้จนมันหุ้มมันงอกขึ้นมา ไปตัดอีกมันก็ไม่ขาดให้ พยายามตัดไปเรื่อยๆ ผลที่สุดมันก็หักก็ขาดได้

นี่การภาวนาชำระใจก็ทำนองเดียวกัน ให้ตั้งหน้าตั้งตากำหนดรักษา ชำระใจของตัว ธรรมของพระพุทธเจ้าไม่เป็นโมฆะ ถ้าหากเราตั้งหน้าตั้งตากระทำบำเพ็ญต้องเห็นต้องรู้

ผู้ที่เห็นอรรถเห็นธรรมแล้ว มีความสุขความสบาย ไม่ฟุ้งเฟ้อเห่อเหิม ไม่ต้องการอะไรใหญ่โตยิ่งกว่าเรื่องของธรรม ขอโอกาสเวลาอยู่สงบสงัดปฏิบัติตัวของตัวเท่านั้น มันสุขมันสบายพอแล้ว ไม่ต้องการอะไรเรื่องอื่น นอกจากการปฏิบัติ ความสงบสงัดอยู่ในอรรถในธรรมเท่านั้น

คนไม่มีธรรม ถึงจะพูดจะสอนคนอื่นว่าวิเศษประเสริฐขนาดไหน แต่ความอยากได้ของมัน มันบ่งบอก มันห้ามไม่อยู่ ไม่หยุดไม่ถอย เดี๋ยวอยากจะทำอันนั้น อยากจะดังอย่างนั้น อยากจะเด่นอย่างนี้ มันงมอยู่ข้างนอก มันไม่ได้งมข้างใน ไม่ได้งมอรรถงมธรรมให้ ถึงเขาจะพูดจาปราศรัยแนะสอนขนาดไหน ก็พอทราบได้ว่ากิริยาที่พูดนั้น กับการกระทำของเขา กับความอยากของเขา มันเป็นคนละแง่ละมุม

การศึกษาธรรม พระพุทธเจ้าไม่ให้ไปศึกษาที่อื่น ศึกษาที่กายที่ใจของตน เพราะกายนี้เป็นที่ตั้งของความลุ่มหลง เป็นที่ตั้งของอรรถของธรรม รู้เท่ากายของตัวเท่านั้นก็รู้ทั่วในโลก เป็นโลกวิทู ถ้าหลงกายของตัวเท่านั้น ก็หลงเรื่อยไป มืดดำกำตาไปหมด เป็นโลกันตนรก มืดไม่มีวันสว่างไสว ไม่มีอะไรที่จะแจ้งชัดในจิตในใจให้ เรื่องของกายจึงเป็นเรื่องสำคัญ ที่พวกเราทุกท่านจะต้องพินิจพิจารณา ถ้ามีแต่เรื่องของจิตจริงจังแล้วมันสะดวกสบาย แต่ถ้าหากไม่ข้ามเรื่องของกายไป มันก็ไม่ถึงเรื่องของจิต

การพิจารณาหยาบๆ เรื่องของกาย มันพอพิจารณาได้ ถ้าหากเราพิจารณาตามอรรถตามธรรม จิตใจของเราจะยอมจำนน ว่ากายนี้ไม่มีอะไรดี ไม่มีอะไรให้สุข เป็นก้อนของทุกข์ เป็นฝีใหญ่ ไหลออกมาจากกายนี้มีแต่ของเน่าของเหม็น มีแต่เลือดแต่หนอง แต่ของปฏิกูล ไม่ใช่ของดิบของดีที่จะควรกำหนัดเพลิดเพลินมัวเมา ไม่ควรลุ่มควรหลง ไม่ควรเพลิดควรเพลินในของสกปรกโสมม ในกองทุกข์ มันจะต้องพิจารณาไปถูกในอรรถในธรรม ไม่ลุ่มไม่หลง ไม่เพลิดไม่เพลิน แต่นี้เราไม่ได้พิจารณาอย่างนั้น จิตของเราจึงมืดมิดปิดตา ไม่ทราบว่าอะไรเป็นอะไรกันแน่

จงพยายามพิจารณาเรื่องอรรถเรื่องธรรม แก้ไขจิตใจของตนอย่าให้หลงกาย ถ้าเราไม่หลงตัวของเราแล้ว คนอื่นทั่วโลกเราก็ไม่หลง เพราะคนอื่นเหมือนกันกับตัวของเรา ไม่มีอะไรผิดแปลกแตกต่างกัน พูดถึงทุกข์ ตัวของเราทุกข์อย่างไร เขาก็อย่างนั้น พูดถึงสกปรกปฏิกูล ตัวของเราปฏิกูลอย่างไร เขาก็อย่างนั้น ไม่มีอะไรที่ผิดแปลกแตกต่างกัน พูด

ถึงอนิจจังก็เหมือนกัน ทุกขังอนัตตาเหมือนกัน

เมื่อทราบเรื่องของกายเต็มตามส่วนของมัน ใจที่ไปลุ่มหลงเฝ้าฝันมันถอนออกจากกายได้ มันจะเห็นเรื่องของจิตที่ไปติดข้อง ไปสมมุติมั่นหมาย แล้วมันจะแก้ไขจิตของตัวได้

ถ้าหากไม่พิจารณากายเปลือกนอกเสียก่อน ถากเปลือกนอกออกเสียก่อน มันก็ไม่เห็นแก่นของมัน ฉะนั้น พยายามถากเรื่องเปลือกนอกออกเพื่อดูแก่นของมัน จิตใจของพวกเราท่าน มันหลงเรื่องของกายเป็นส่วนใหญ่ แสวงหามาให้กายเป็นส่วนใหญ่ ไม่ได้แสวงหามาให้ใจของตัว พยายามดูแล พยายามรักษา ท่านจึงว่า ให้สังวรอินทรีย์ คือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ของตน ไม่ให้ลุ่มหลง ติดข้องไปใน รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส และอารมณ์ต่างๆ ถ้าหากเราสำรวมได้ ไม่ให้จิตใจไปข้องคิดติดตามเรื่องส่วนนั้น ใจมันก็สงบ ใจมันก็สบาย

อินทรีย์ที่ท่านว่ามันอยู่ที่ไหนล่ะ ตามันอยู่ที่ไหน อยู่นอกตัวของเราไหม หูมันอยู่ที่ไหน จมูก ลิ้น มันอยู่ที่ไหน กายมันอยู่ที่ไหน เราจะสำรวมอย่างไร

ถ้าหากเราไม่มาดูตัวของตัว ถ้าดูตัวของตัวแล้ว ได้ชื่อว่าสำรวมระวังไม่ให้จิตคิดปรุงไปผิด รักษาได้

ถ้ารักษาใจของตัวได้ มันสะดวกสบาย ไม่มีอะไรที่จะสบายเท่าการรักษาใจได้ ได้ชนะอะไรในโลก ได้อะไรที่เขาว่ามีคุณค่าสาระสูงขนาดไหน มันก็ไม่เท่าได้ใจของตัว เห็นใจของตัว

พระพุทธเจ้าสอนเข้ามาภายใน ให้ระงับดับเรื่องของใจที่คิดไปปรุงไปต่างๆ ให้รู้ทั่วรู้ทันเรื่องของมัน เมื่อรู้ทั่วรู้ทันเรื่องของมัน มันก็ไม่มีกลมายาที่จะมาหลอกลวงตัวของตัวอีกได้

ทุกสิ่งทุกอย่าง เราได้พิจารณาไปอย่างไร เข้าใจชัดอย่างไร สิ่งเหล่านั้นมันก็ไม่สงสัย มันเกิดขึ้นมาก็ทราบว่าอันนี้เป็นเรื่องของกิเลสตัณหา สิ่งที่จิตเคยติดข้อง เคยเศร้าหมองมาก่อน มันก็ปล่อยไปตกไปตามหน้าที่ของมัน เพราะเราได้พิจารณารอบรู้ทั่วถึงแล้ว นี่คือการพิจารณากาย แล้วก็หายสงสัยเรื่องวัตถุทั่วไปในโลก ไฟที่จะมาแผดเผาคือราคะตัณหามันก็หายไปดับไป เพราะความอยาก ความกำหนัดย้อมใจนั้น มันเกิดจากความหลง ถ้าเราไม่

หลง สิ่งนั้นๆ มันเป็นจริงอย่างไร ทราบมันแล้ว มันก็หลอกลวงเราไม่ได้ มันก็ไม่เผาเรา

เหมือนกันกับเรารู้จักไฟ เราก็ไม่ไปแตะต้อง ไม่ไปเหยียบ ไปจับมัน มันก็ไม่เผาเราถึงไฟมันจะมีอยู่

คนที่รู้จักไฟดี มีปัญญาเขาก็หามาทำประโยชน์ หุงต้มสะดวกสบาย แต่คนไม่มีปัญญา ไฟอันเดียวกันนั่นแหละ แต่เอาไปเผาบ้านเผาช่องเผาข้าวเผาของของตัว มันก็ฉิบหาย

นี่พระพุทธเจ้าท่านมีปัญญา สาวกท่านมีปัญญา นำสิ่งที่มีอยู่ในกายในใจของท่านให้เกิดประโยชน์ สิ่งที่เป็นโทษท่านละท่านปล่อยวาง ไม่ได้ยึดถือเอา สิ่งใดที่มันเป็นภัยอันตราย ท่านละ ท่านถอนทิ้ง

เราไม่เป็นอย่างนั้น ไปหากอบโกยเอาสิ่งที่ท่านทิ้งมาเป็นสมบัติ แล้วว่าตัวร่ำตัวรวย ตัวสวยตัวงาม ตัวดิบตัวดี ตัวมีสติปัญญา ความจริง พระพุทธเจ้าทิ้งโลภ โกรธหลง ท่านทิ้งท่านปล่อยท่าน

วาง ท่านไม่ได้ถือไม่ได้ยึดเอาไว้เป็นสมบัติของใจ แต่เราไม่เป็นอย่างนั้น โลภก็จอง โกรธก็จอง หลงก็จอง สิ่งที่ไม่มีสาระถือว่าเป็นสาระ สิ่งที่ไม่มีแก่นสารถือว่าเป็นแก่นสาร สิ่งที่ไม่มั่นคงถือว่ามั่นคงถาวรไป สิ่งที่สกปรกโสมมถือว่าสวยสดงดงาม นี่คือไปเก็บเอาของทิ้ง ที่พระพุทธเจ้าทิ้งไป ปล่อยไป ใจของเราจึงเกิดทุกข์เกิดโทษ

หมั่นพินิจพิจารณาชำระใจ เพราะวันอุโบสถคือวันเข้ามาสงบจิต ทำจิตให้สงบ กำหนดลงไปอย่าปล่อยออกไปข้างนอก เราเท่านั้นที่จะรักษาตัวของเรา ไม่ใช่ใครคนอื่นเขาจะมารักษาให้ ตั้งใจกำหนดจิตกำหนดใจของตนให้รวมอยู่ในอรรถในธรรม ชำระสิ่งที่เป็นข้าศึกแก่จิตแก่ใจ อารมณ์สัญญาอะไรที่มันรบกวน ปล่อยปละละทิ้ง อย่าไปหอบเอามาให้ยุ่งใจของตัว

นี่คือการรักษา สังวรระวัง สำรวม ถ้าหากตนหมั่นพินิจพิจารณา มีสติมีปัญญาสังวรรักษาใจของตัวอย่างนี้ ความชั่วมันก็เกิดขึ้นไม่ได้ เข้ามาไม่ได้ เพราะเราตั้งหน้าตั้งตาดูแลรักษาอยู่ อะไรที่ชั่วที่เสีย

เราปัดมันทิ้ง เรากั้นมันไว้ไม่ให้มันเกิดขึ้นและไม่ให้มันไหลเข้ามา ใจของเราก็มั่นคงถาวร เยือกเย็นเป็นสุข นี่ การรักษาใจ ไม่ใช่คนอื่นจะมารักษาให้

ดูใจของตัว อย่าไปดูเรื่องอื่น ถ้าดูใจของตัวชั่วหรือดีจะเห็น ไปดูแต่ที่อื่นไม่เห็น ถ้าใจของตัวดีใจของตัวเย็น ใจของตัวเป็นสุข มันก็สุขเท่านั้นโลกอันนี้เขาจะล้มหายตายไป เขาจะเดือดร้อนวุ่น-วายขนาดไหน มันเป็นเรื่องของเขา ใจของเราเป็นอย่างไร เราเห็นเราเป็น เราเย็นเราสงบ เรารู้อยู่ในตัวของเราอยู่ตลอดเวลา ไม่มีอะไรที่จะมาทำให้ใจของเราขุ่นมัวเศร้าหมองวุ่นวายเกี่ยวข้องกับสิ่งต่างๆ เพราะสติเพราะปัญญามีประจำ รักษาความบริสุทธิ์ของตัวอยู่ตลอดเวลา ไม่อย่างนั้นมันก็ทุกข์ก็เดือดร้อน

ไปสถานที่ใด แทนที่จะสุขจะเย็นกายเย็นใจมันไม่เย็นให้ เพราะไฟภายในมันไหม้มันเผา

พยายามดับไฟภายใน อุบายต่างๆ ธรรมะของพระพุทธเจ้ามันมีมาก เราไปรู้ไปเห็นเพียงนิดๆ หน่อยๆ เท่านั้น มันก็มีคุณค่ามีสาระ แต่เรา

ไม่รู้ไม่เห็น ถึงธรรมะจะมีมากขนาดไหนมันก็ไม่เป็นผลเป็นประโยชน์ให้

พยายามดูภายใน ดูกายดูใจของตัว มันจึงจะไม่หลงโลก ถ้ามันไม่หลงโลก มันก็รู้เรื่องของธรรม ควรปฏิบัติควรรักษา ไม่ใช่ว่าอยู่ดีๆ จะให้มรรคให้ผลเกิดขึ้นโดยไม่ต้องกำหนดไม่ต้องรักษา ไม่ได้พิจารณาปฏิบัติอะไร ถ้ามันเป็นไปอย่างนั้น ทุกท่านที่มีอายุก็ได้โสดา สกิทาคา อนาคา อรหันต์กัน เพราะธรรมะเกิดขึ้นเองโดยไม่ต้องลงมือประพฤติปฏิบัติ นี้ไม่เป็นอย่างนั้น จะแก่เฒ่าขนาดไหน มันก็ยังหลงใหลใฝ่ฝัน ยังติดยังข้อง ยังเพลิดยังเพลินไปตามอารมณ์สัญญาต่างๆ นานา เพราะไม่มีปัญญาที่จะแก้ไขที่จะรักษาใจของตัวให้หายจากชั่ว

ต้องลงมือประพฤติปฏิบัติ เพราะยังไม่สายเกินการ ยังพอทำได้ หากเราตั้งหน้าตั้งตาทำความสุขความเยือกเย็น มรรคผลที่มีอยู่ในตำรับตำราจะเกิดมีขึ้นแก่จิตแก่ใจของตน จะไม่มีอะไรสงสัยว่ามรรคผลหมดไปตามกาลตามสมัย ผู้ปฏิบัติอรรถธรรมยังรู้เห็นเด่นชัดอยู่ สมกับว่าธรรมนั้นไม่มีกาล

มีเวลา เป็นอกาลิโกจริง เพราะเราเห็น เราเป็น เรารู้

ถ้าหากไม่ประพฤติปฏิบัติ ไม่เห็นไม่สงบเย็นในใจแล้ว มันก็สงสัยเรื่อยไป ไม่ทราบว่าไปอยู่สถานที่ใดมันจะเย็นจะสุขให้ แล้วเมื่อไรเราจึงจะลงมือประพฤติปฏิบัติ หรือตายเสียก่อน ให้เขาไปเผาไฟเสียก่อน ถึงจะตั้งหน้าตั้งตาเดินจงกรมภาวนาละกิเลส พระพุทธเจ้าไม่ได้สอนอย่างนั้น สอนที่คนยังมีชีวิตอยู่นี้แหละ เป็นผู้ที่จะประพฤติปฏิบัติรักษาอรรถธรรม ไม่ใช่คนตายแล้วถึงจะมาประพฤติปฏิบัติกัน

การอธิบายธรรมะเห็นว่าพอสมควรแก่เวลาเอวัง

ก้อยแกลง

คณะศิษยานุศิษย์ของท่านพระอาจารย์สิงห์ทอง ธัมมวโร ได้ร่วมกันจัดพิมพ์ธรรมเทศนาของท่านพระอาจารย์ขึ้น เพื่อเป็นธรรมบรรณาการในวันมาฆบูชา ๒๕๔๘ และตั้งความหวังว่าจะสามารถจัดพิมพ์ธรรมคำสอนของท่านขึ้นทุกๆ ปี อย่างน้อยปีละ ๑ เล่ม เพื่อท่านที่สนใจจะนำไปเป็นหลักใจในการประพฤติปฏิบัติ

เมื่อท่านพระอาจารย์อุ่นหล้า ฐิตธัมโม ทราบเรื่องนี้ ท่านก็อนุโมทนาด้วยเป็นอย่างยิ่ง พร้อมทั้งมอบปัจจัยหนึ่งหมื่นบาทให้เป็นขวัญถุงในการจัดพิมพ์

พวกเรากราบขอบพระคุณด้วยความซาบซึ้งในเมตตาธรรมของท่านที่มีต่อพวกเราเสมอมา

คณะศิษยานุศิษย์

๒๗ มกราคม ๒๕๔๘

พิมพ์ที่
ห้างหุ้นส่วนจำกัด โรงพิมพ์ ชวนพิมพ์ 469 ถนนพระสุเมรุ แขวงบวรนิเวศ เขตพระนคร กรุงเทพฯ 10200
โทร. 02 2803542, 02 2810541, 02 2813180, 02 2822114 แฟกซ์ 02 2813181 นายจิโรจน์ ศรสงคราม ผู้พิมพ์ผู้โฆษณา พ.ศ. 2548

การงานของใจ ของกาย โดย ท่านพระอาจารย์สิงห์ทอง ธัมมวโร